

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma / Kasvatus ja perhetyö

Emerik Montonen

KASVATUKUMPPANUUDEN TOTEUTUMINEN PÄIVÄKODIN
0–3-VUOTIAIDEN RYHMÄSSÄ

Opinnäytetyö 2013

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

MONTONEN, EMERIK	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkodin 0-3-vuotiaiden ryhmässä.
Opinnäytetyö	48 sivua + 9 liitesivua
Työn ohjaaja	Lehtori Ari Vesanen
Toimeksiantaja	Kouvolan kaupunki
8. huhtikuuta 2013	
Avainsanat	kasvatuskumppanuus, päiväkodin ja kodin roolit lapsen kasvatuksessa, vuorovaikutus.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu päiväkodissa alle 3-vuotiaiden lasten ryhmässä työntekijöiden ja vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksessa pyrittiin saamaan myös selville, minkälaisia kehitystarpeita ryhmässä on kasvatuskumppanuuden suhteen työntekijöiden ja vanhempien mielestä.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Aineisto kerättiin työntekijöiltä ja vanhemmilta kyselylomakkeilla. Aineisto analysoitiin laadullisen aineiston analyysinä. Analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua. Opinnäytetyön viitekehyksenä on kasvatuskumppanuus. Viitekehyksessä on kuvattu kasvatuskumppanuuden syntyä, käsitettä, tavoitteita, rakentumista ja kasvatuskumppanuutta eri osapuolten näkökulmasta.

Yhteisiksi teemoiksi työntekijöiden ja vanhempien vastauksissa nousivat avoimuus, lapsi keskiössä, roolit sekä kasvatusvastuu ja yhteiset tavoitteet. Sekä työntekijät että vanhemmat arvostivat avointa vuorovaikutusta. Osa työntekijöistä toivoi kiirettömämpää ilmapiiriä ja enemmän hetkiä kohdata vanhempia ja paneutua heidän kuulumisiinsa. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut koettiin olevan väylä vaikuttaa vanhempana ja osallistaa vanhempia. Moni vanhemmista esitti erilaisia kehitysehdotuksia vanhempien ja työntekijöiden kumppanuuden parantamiseksi. Vanhemmat halusivat myös kuulla lisää lapsen päivästä ja hänen oppimistaan asioista. Sekä työntekijät että vanhemmat toivoivat lisää yhteisiä tapahtumia.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

Social Services

MONTONEN, EMERIK	Fulfillment of Partnership in Upbringing in a Kindergarten Group under 3-year-old.
Bachelor's Thesis	48 pages + 9 pages of appendices
Supervisor	Senior Lecturer Ari Vesanen
Commissioned by	City of Kouvola
8. of April 2013	
Keywords	upbringing partnership, the roles of daycare and home in a child's upbringing, interaction.

The purpose of this study was to clarify how the upbringing partnership is executed from the perspective of employees and parents in a kindergarten group consisting of under three years. In addition the aim was to discover what kind of developmental needs the group has regarding upbringing partnership according to the employees' and parents' opinions.

The study is a qualitative research. The material was collected from the employees and the parents with a questionnaire. The material was analyzed as a qualitative analysis. As an analysis method the themes were used. In the theoretical part the birth of upbringing partnership, the concept, goals, the foundation and upbringing partnership from the points of views of different sides were described.

The shared themes in the employees' and the parents' responses were openness, a child in the centre, roles and upbringing responsibility and common goals. The employees and the parents appreciated open interaction. Some employees wished for a more unhurried atmosphere and more occasions to confront parents and to really listen to how they are doing. The discussions for early childhood education were seen as a way to influence as a parent and to involve parents. Many of the parents presented different kinds of developmental suggestions to enhance partnership between the employees and the parents. The parents would also like to know more about their child's day and the things they've learned. Both the employees and the parents wished to have more common events.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	7
2	KASVATUSKUMPPANUUS	8
	2.1 Kasvatuskumppanuuden synty	8
	2.2 Kasvatuskumppanuus käsitteenä	9
	2.3 Kasvatuskumppanuuden pääperiaatteet ja tavoitteita	10
	2.3.1 Dialogisuus ja kuuleminen	10
	2.3.2 Kunnioitus	11
	2.3.3 Luottamus	12
	2.4 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	13
	2.4.1 Päivähoidon aloitus	13
	2.4.2 Arjen käytännöt	14
	2.4.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma	16
	2.4.4 Lapsen erityisen tuen tarve	17
	2.5 Kasvatuskumppanuus eri osapuolten näkökulmasta	17
	2.5.1 Vanhempien näkökulma	17
	2.5.2 Varhaiskasvattajan näkökulma	18
	2.5.3 Lapsen näkökulmasta	20
3	TUTKIMUSPROSESSI	21
	3.1 Aiheenvalinta ja tutkimusaikataulu	21
	3.2 Tutkimusongelmat	21
	3.3 Aineiston hankinta	22
	3.4 Aineiston analysointi	22
	3.5 Tutkimuksen luotettavuus	22
4	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	23
	4.1 Leino 2006	23
	4.2 Lehtipää 2007	23

4.3 Nieminen & Nieminen 2012	24
5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	25
5.1 Työntekijöiden kokemukset kasvatuskumppanuuden toteutumisesta	25
5.1.1 Lapsi keskiössä	25
5.1.2 Roolit ja kasvatusvastuu	27
5.1.3 Yhteiset tavoitteet	28
5.1.4 Yhteistyö	29
5.1.5 Dialogisuus	30
5.1.6 Luottamus	31
5.1.7 Kuuleminen	31
5.1.8 Kunnioitus	32
5.1.9 Avoimuus	32
5.2 Työntekijöiden kokemukset kasvatuskumppanuuden kehitystarpeista	33
5.3 Vanhempien kokemukset kasvatuskumppanuuden toteutumisesta	34
5.3.1 Lapsi keskiössä	34
5.3.2 Tiedonsaanti ja kuuleminen	35
5.3.3 Yhteiset tavoitteet	36
5.3.4 Avoimuus	36
5.3.5 Roolit ja kasvatusvastuu	37
5.3.6 Vaikuttaminen	37
5.3.7 Vanhemmuuden huomiointi	38
5.3.8 Kumppanuuden kokeminen	39
5.4 Vanhempien kokemukset kasvatuskumppanuuden kehitystarpeista	40
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	41
7 POHDINTA	43
LÄHTEET	
LIITTEET	
Liite 1. Saatekirje työntekijöille	
Liite 2. Saatekirje vanhemmille	
Liite 3. Työntekijöiden kyselylomake	
Liite 4. Vanhempien kyselylomake	

Liite 5. Työntekijöiden ja vanhempien käyttämättömät sitaatit

1 JOHDANTO

Kasvatuskumppanuuden jo ollessa vakiintunut päiväkotimaailmaan on tärkeää tarkastella sen toimivuutta ja sitä, kuinka työntekijät ja vanhemmat kokevat sen toimivan. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista, jolloin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Lapsen etua tavoitellessa yhteistyön toimivuus työntekijöiden ja vanhempien välillä on ensi arvoisen tärkeää. Työntekijöiden ja vanhempien tiedot lapsesta luovat yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31).

Omassa työssäni lastensuojelun parissa olen jatkuvasti yhteistyössä vanhempien kanssa, joten mielenkiintoni tähän aiheeseen on suuri. Pyrin kehittämään toimintatapani ja ymmärtämään sitä, mitä työntekijät ja vanhemmat arvostavat keskinäisessä yhteistyössään. Tutkimalla kasvatuskumppanuuden toimivuutta päiväkodissa uskon löytäväni eväitä omaan työhöni.

Kasvatuskumppanuudella haetaan varhaiskasvatushenkilöstön uudenlaista tapaa suhtautua vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Kumppanuudessa henkilöstön ja vanhempien roolit ja asema suhteessa lapseen määritellään tasavertaisiksi, mutta tehtäviltään erilaisiksi. Henkilöstö tuo kasvatuskumppanuuteen ammatillisen tiedon ja osaamisen. Vanhemmille on varattu lastensa ensisijainen kasvatusoikeus- ja vastuu. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Opinnäytetyöni aiheena on selvittää, kuinka työntekijät ja vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan erään Kymenlaaksoilaisen päiväkodin 0–3-vuotiaiden ryhmässä. Lisäksi selvitän, onko työntekijöillä ja vanhemmilla kehittämistarpeita kasvatuskumppanuuden suhteen kyseisessä ryhmässä. Tutkimukseni viitekehysessä tarkastelen kasvatuskumppanuuden syntyä, kasvatuskumppanuutta käsitteenä, kasvatuskumppanuuden tavoitteiden avaamista, kasvatuskumppanuuden rakentumista päiväkodissa ja kasvatuskumppanuutta eri osapuolten näkökulmasta katsottuna.

2 KASVATUSKUMPPANUUS

2.1 Kasvatuskumppanuuden synty

Eri aikakausina vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten vuorovaikutusta on tarkasteltu eri näkökulmista. Puhuttaessa vuorovaikutuksesta on käytetty monia käsitteitä: muun muassa yhteistyö, tukeminen ja viimeisimpänä on noussut esille kumppanuus. Karilan, Alasuutarin, Hännikäisen, Nummenmaan, Rasku-Puttosen (2006, 92) mukaan käsitteiden taustalla ovat käsitykset kodin tai perheen ja julkisten instituutioiden kasvatusyhteistyön luonteesta sekä yhteistyön eri osapuolten asemasta ja vallasta. 1980-luvulla painotettiin vanhempien mukana oloa, jolloin vanhemmat alkoivat vaatia enemmän sanansijaa kasvatuksellisissa päätöksissä. Tätä ennen koulut ja päiväkodit ovat pitkään olleet asiantuntijoiden "omaa reviiiriä". Tukeminen käsitteenä asettaa vanhemmat osaamattomamman ja tietämättömämmän asemaan verrattuna ammattilaisen asiantuntijuuteen. Nykyinen kumppanuusajattelu eroaa merkittävästi aiemmin mukanaolon ja tukemisen näkökulmista. (Karila ym. 2006, 92.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa on olennaisella tavalla kyse vanhempien ja työntekijöiden yhteistyön kehittämisestä. OECD:n (Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön) vuosituhatosen vaihteessa tehdyssä arvioinnissa varhaiskasvatuksen toteutumisesta eri maissa, mukaan lukien Suomessa, todetaan, että suomalainen varhaiskasvatusjärjestelmä on laadukas, mutta sen tulevaisuuden haasteeksi esitetään toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen. Tällä tarkoitetaan erityisesti vanhempien asemaa. Raportissa painotettiin, että vanhempia ei tulisi pitää varhaiskasvatuksessa vain asiakkaina, vaan heidät tulisi hyväksyä pedagogisina kumppaneina. (Alasuutari 2010, 21.)

Suomalaiselle päivähoidolle on määritelty lainsäädännössä (Laki lasten päivähoidosta 367/1973) kaksi tehtävää: lasten kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen ja perheiden kotikasvatuksen tukeminen. Viime vuosina päivähoitolain velvoitetta perheiden kotikasvatuksen tukemisesta on työstetty eteenpäin kasvatuskumppanuuden käsitteen avulla (Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista 2002 ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003). (Karila ym. 2006, 93.) Alasuutari (2010, 21) uskoo, että OECD:n raportissa on otettu kritiikki toiminnan läpinäkyvyyden lisäämisestä huomioon. Kritiikkiin on pyritty vastaamaan esittelemällä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma uutena kodin ja päivähoidon yhteistyömuotona,

jossa määritellään vanhempien ja työntekijöiden suhde kasvatuskumppanuudeksi. Siirtäessä käsitteestä tukeminen käsitteeseen kasvatuskumppanuus kuvaa siirtymä vuorovaikutukseen liittyvää ajattelutavan muutosta kulttuurisella tasolla.

2.2 Kasvatuskumppanuus käsitteenä

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatussuunnitelman linjauksiksi (2002) sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2003/2005) päivähoidon henkilöstön ja vanhempien välinen yhteistyö linjataan kasvatuskumppanuudeksi (Kekkonen 2012, 42). Linjausten mukaan kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa.

Henkilöstö tuo kasvatuskumppanuuteen ammatillisen tiedon ja osaamisen. Kekkonen (2012, 41–42) määrittelee henkilöstön vastuulle luoda edellytykset kumppanuudelle ja toteuttaa kumppanuusperusteista kasvatusyhteistyötä osana lapsen varhaiskasvatusta ja perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Vanhemmille on varattu lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu.

Kasvatuskumppanuudessa ei ole pelkästään kyse yhteisen kasvatustehtävän jaosta vaan myös sen konkreettisesta organisoinnista ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. Kasvatuskumppanuuteen liittyvistä arvoista, näkemyksistä ja vastuista tulee keskustella sekä kasvattajayhteisön kesken että vanhempien kanssa. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista, jolloin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kahden tärkeän tahon, vanhempien ja varhaiskasvatuksen kasvattajien tiedot ja kokemukset. Vanhempien ja kasvattajien tiedot lapsesta luovat yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.) Tietojen ja taitojen pohjalta luodaan yhteiset toimintalinjat kasvatuksellisesti kumppaneina.

Kasvatuskumppanuus yhdistyy kontekstuaalisuuden käsitteeseen eli näkökulmaan, jossa korostetaan erityisesti ympäristöjen välistä yhteistyötä, tässä tapauksessa päivähoidon työntekijöiden ja vanhempien välistä yhteistyötä. Kumppanuusajattelu edellyttää työntekijöiden ja vanhempien välistä yhteisymmärrystä kasvatuksesta ja sen ta-

voitteista. Se merkitsee myös yhteistä päätöksentekoa ja avointa kommunikaatiota. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2011, 118.)

2.3 Kasvatuskumppanuuden pääperiaatteet ja tavoitteita

Kaskela ja Kekkonen (2006) kertovat kasvatuskumppanuuden toteuttamista ohjaavan neljä tärkeää periaatetta. Nämä ovat dialogisuus, kuuleminen, kunnioitus ja luottaminen. Kekkonen (2012) toteaa, että kasvatuskumppanuudessa tavoitellaankin suhteita, joissa kokemukset kuulevista, kunnioittavista ja luottamusta luovista kohtaamisista olisivat mahdollisia. Avainkokemukset, siirtymävaiheet ja erilaiset elämän muutosvaiheet ovat Kekkonen (2012, 52) toteamuksen mukaan tilanteita, joissa turvallisten ja luottamuksellisten suhteiden olemassaolo tai poissaolo on erityisen merkityksellistä. Perhettä kuulevalla tavalla voidaan pehmentää lapsen laskua päivähoiton maailmaan, mutta todellisen kuulemisen puuttuessa voi vaarana olla luottamuksellisen suhteen rakentumattomuus.

2.3.1 Dialogisuus ja kuuleminen

Karila ym. (2006, 97–98) kuvailee kasvatuskumppanuuden ydinhaasteeksi sitä, kuinka päästä sellaiseen vuorovaikutukseen, jossa kumppanit tulevat tulkituiksi omien tarkoituseriensä mukaisesti eivätkä ylimalkaisesti tai ennakkoasenteiden väritymänä. Työntekijöiden tulisi tunnistaa, vallitseeko heidän päiväkodissaan kysymisen ja keskustelun kulttuuri. Vastakohtana voidaan pitää kulttuuria, jossa vanhempien näkemyksistä tehdään päätelmiä epätarkankin tiedon varassa. Ammattilaisille olisi tärkeää pysähtyä pohtimaan, kuinka vanhempien käsityksistä ja odotuksista saadaan luotettavaa tietoa. Vastavuoroisen keskustelun ja suorien kysymysten avulla vältetään turhilta arvailuilta ja tulkitsemisilta.

Työntekijä kohtaa erilaisia vanhempia sekä lapsia. Toisiin vanhempiin yhteys löytyy helposti, toisiin ajan kanssa. Hyvä yhteistyösuhde vaatii ammattilaiselta kykyä kuunnella. Kuuleminen taasen edellyttää virittäytymistä jokaiseen ainutlaatuisen perheeseen. Kasvatuskumppanuudessa haasteena on löytää aito dialogi jokaisen perheen kanssa. (Kanninen & Sigfrids 2012, 134.) Asiakasta kunnioittava ammattilainen ymmärtää, ettei pysty tietämään asiakkaan puolesta, mitä tämä tarvitsee. Tarpeiden selvittämiseen tarvitaan kuuntelevaa ja luovaa tilaa eli dialogia. (Dialogisuuden muodostaminen ammattilaisen ja perheen välillä 2011.)

Dialogisessa suhteessa keskeistä on keskinäinen luottamus. Luottamus ei synny pelkillä keskustelutaidoilla, vaan jakamalla kokemuksia ja olemalla itse avoin. Avoimessa suhteessa työntekijän ei tarvitse pelätä esimerkiksi tietämättömyyttään. Työntekijä voi pyytää perhettä kertomaan lisää ja sillä tavalla osoittaa, että perhe on oman elämänsä asiantuntija. (Dialoginen asiakastyö 2011)

Parhaimmillaan avoimuuteen ja vastavuoroisuuteen luotsaava vuoropuhelu vahvistaa keskustelun informatiivista sisältöä. Työntekijä saa tietoa perheen näkökulmasta tärkeistä, asiaan vaikuttavista seikoista ja tapahtumista. Työntekijän avoin lähtökohta lisää myös keskustelun vaikuttavuutta ja emotionaalista vastavuoroisuutta ja osapuolten sitoutumista. (Kaskela & Kekkonen 2011, 47.)

Kasvatuskumppanuuden eräs tavoite on, että vanhempien toiveet, näkemykset ja mielipiteet otetaan huomioon alusta alkaen ja sisällytetään ne lapsen varhaiskasvatuspolun toteuttamiseen ja suunnitteluun. Vanhempien kuuntelu ja kuuleminen nousevat tärkeään asemaan. Ensitapaamisella ja lapsen tutustumisjaksolla luodaan pohja myöhemmälle suhteelle. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on, että varhaiskasvatuksen kasvuympäristöt ja kasvatuskäytännöt vaikuttavat perheen ja kodin rinnalla lapsen kasvuun ja kehitykseen. Kasvatuskumppanuus tarjoaa jatkuvaa kodin ja päivähoidon vuoropuhelua, jossa sitoudutaan eri osapuolten todellisuuksiä näkyväksi tekevään keskusteluun. (Kaskela & Kekkonen 2011, 13–14.) Vanhempien arkiset kuulluksi tuleminen kokemukset hyvin luultavasti rohkaisevat vanhempia osallisuuteen syvemmässä kumppanuussuhteessa (Karila ym. 2006, 99).

2.3.2 Kunnioitus

Kasvatuskumppanuuden toteutumisen yhdeksi keskeiseksi ehdoksi on esitetty toisen kumppanuusosapuolen kunnioittaminen (Karila ym. 2006, 95). Kumppanuudessa on kyse molemminpuolisesta kunnioituksesta ja aidosta halusta toimia yhdessä. Kunnioittaminen kasvatuskumppanuudessa näkyy erilaisten elämäntapojen ja käsitysten kunnioittamisena. Syystäkin, sillä subjektiivisen oikeuden myötä päivähoidtoa voi käyttää koko ikäluokka. Tämä mahdollistaa kasvatuksellisten ajattelutapojen laajan kirjon. Kumppanuutta luonnehtii molemminpuolinen kunnioitus, vanhemman tunteiden, ajatusten, tavoitteiden ja arvojen hyväksymisenä (Kekkonen 2012, 43).

Kumppanuusmalli edellyttää yhteisiä tavoitteita ja sopimusta siitä, mitä yritetään saavuttaa. Työntekijöillä ja vanhemmilla on erilaista, toisiaan täydentävää asiantuntemusta. Kumppanuussuhde edellyttää onnistuakseen tämän erilaisen asiantuntemuksen kunnioittavaa hyväksymistä. (Kekkonen 2012, 44.) Myös Parikka-Nihti (2011, 40) korostaa jaettua asiantuntijuutta kasvatuskumppanuudessa. Hänen mielestään osallisuutta ja kasvatuskumppanuutta edistää kuulluksi tuleminen kokemus ja molemminpuolinen kunnioitus. Jaettu asiantuntijuus, yhteinen tiedon jakaminen ja yhteinen työ ovat keskeisessä asemassa osallisuuden ylläpitämisessä ja ratkaisujen löytymisessä.

2.3.3 Luottamus

Ilman luottamusta ei synny dialogia. Jotta voi syntyä luottamusta, täytyy olla dialogia ja kanssakäymistä. Luottamus syntyy kohtaamisessa, jossa ihmiset tuovat aidosti esiin omat näkökulmansa. Luottamus ei kestä, jos sanat eivät vastaa tekoja. (Armanto & Koistinen 2007, 439–440.) Karila ym. (2006, 100) tukee ajatusta, että luottamus ei kestä, jos sanat eivät vastaa tekoja. Tämä näkyy siinä, millaisia kokemuksia vanhemmille muodostuu toiminnan painotuksista annettujen lupausien toteutumisesta. Esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmien toimintakäytäntöjen on tärkeää näkyä arjessa, jotta vanhemmat voivat luottaa työntekijöiden suunnitelmiin jatkossakin. (Karila ym. 2006, 100.)

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden ja vanhempien välinen luottamus ja avoin vuorovaikutus luovat perustan hyvälle kasvatuskumppanuudelle (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2011, 118). Kumppanuusajattelu edellyttää yhteisymmärrystä kasvatuksesta ja sen tavoitteista. Yksi kasvatuskumppanuuden perusideoista on osallistaa ja aktivoita vanhempia yhteistyöhön. Aitoa vuoropuhelua kannattelevien viestintätapojen kehittäminen luo mahdollisuuden yhteistyölle, jonka avulla opitaan tuntemaan lapsi ja synnytetään yhteinen luottamus työntekijöiden ja vanhempien välille.

Karila ym. (2006, 97) korostavat myös vuoropuhelujen tärkeyttä, koska nykypäivän kasvatuksen ammattilaisilta edellytetään herkkyyttä kehittää erilaisiin vuorovaikutussuhteisiin soveltuvia ammatillisia työvälineitä. Työvälineiden avulla pystytään kohtaamaan vanhempia eri tavoin ja luodaan edellytyksiä synnyttää hyvä vuorovaikutussuhde työntekijöiden ja vanhempien välille edistämällä luottamuksen syntymistä.

Luottamus rakentuu myös kuulluksi tulemisen kokemusten kautta (Karila ym. 2006, 99). Vanhempien toiveiden kuuleminen on tärkeää ja voi olla hyvin arkistakin. Tarpeeksi monen arkisen kuulluksi tulemisen kokemuksen myötä vanhemmat voivat rohkaistua osallisuuteen syvemmissä kumppanuussuhteissa. Vastavuoroisen luottamuksen rakentumiseen voi kuitenkin mennä aikaa ja se vaatii riittävän määrän yhteisiä kohtaamisia. Joissakin tapauksissa joko pelkästään isä tai äiti voi suurimman osan ajasta viedä lapsen päiväkotiin ja hakea lapsen päiväkodista, jolloin luonnollisesti painottuu kumppanuudessa suhde äidin kanssa.

Oleennaista kasvatuskumppanuudessa on, että työntekijöiden ja vanhempien välillä vallitsee keskinäinen luottamus ja kunnioitus. Vanhempi voi ollessaan erossa lapsesta kokea olonsa turvalliseksi ja huolettomaksi sen suhteen, että lapsi on asiantuntevassa hoidossa. Vanhempi voi luottaa siihen, että lapsen tarpeet ja toiveet tulevat kuulluksi, nähdyksi, vastaanotetuksi ja jaetuksi. Työntekijä tietää, että vanhempi arvostaa ja kunnioittaa hänen ammattitaitoaan ja luottaa häneen lapsensa opettajana ja hoitajana. (Kaskela & Kekkonen 2011, 21.)

2.4 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

2.4.1 Päivähoidon aloitus

Usein luontevin paikka tutustumiselle ja ensimmäiselle tapaamiselle on lapsen ja perheen kannalta perheen oma koti. Tutustumiskäynti kotiin on kasvatuskumppanuuskoulutusmallin työkäytäntö. Tutustumiskäynnistä voidaan tehdä ehdotus vanhemmille, kun vanhemmat ovat ensimmäisen kerran yhteydessä päiväkotiin. Keskustelua voidaan kuitenkin käydä esimerkiksi päiväkodissa tai muussa sopivassa paikassa, jos perhe niin toivoo. Tutustumiskäynnin tavoitteena on käydä lapsen päivähoidon aloitukseen, perheen odotuksiin ja toiveisiin liittyvä keskustelu. Aloituskeskustelu antaa puheenvuoron perheelle. Kodin tuttu ympäristö tarjoaa vanhemmille turvallisen paikan puheelle omasta lapsesta ja perheestä. Kynnys ilmaista omia odotuksia, pelkoja ja toiveita madaltuu tutussa ympäristössä. Perheen kotona työntekijällä on mahdollisuus luoda aidosti kuulevaa ja luottamukseen perustuvaa suhdetta perheeseen. (Kaskela & Kekkonen 2011, 41.)

Aloituskeskustelun yhtenä tavoitteena on auttaa vanhempia valmistamaan lastansa päivähoidon aloitukseen (Kaskela & Kekkonen 2011, 41). Aloituskeskustelu käydään

ennen kuin lapsi on aloittanut päivähoiton, jotta vanhemmille jää aikaa saatella ja valmistaa lasta päivähoitoon. Kasvattajan on tärkeää kuulla vanhempien toiveita, odotuksia ja pelkoja päivähoiton aloituksen suhteen. Omien tuntemusten selkeytymisen myötä vanhempi pystyy paremmin valmistelevaan itseään sekä lasta tulevaan muutokseen. On tärkeää, että vanhemmat ovat käyneet tutustumassa päiväkotiin jo ennen lapsen siirtymistä sinne. Vanhempien tuntemukset ja luottamus välittyvät lapselle helpottaen hänen siirtymistään päivähoiton pariin.

Kaskelan ja Kekkonen (2011, 42) mukaan kotikäynnin aikana kasvattajan ja lapsen luoma ensikontakti auttaa lasta uuteen paikkaan ja tilaan tulemisessa. Työntekijän perheen aikuisiin luoma suhde ennen varsinaista päivähoiton aloitusta kannattelee myös lasta. Kasvattajan kuuleva ja sensitiivinen suhde lapsen päivähoiton aloitusvaiheessa luo perustan koko päivähoiton jatkumolle. Kotona käyty aloituskeskustelu toteutetaan aina kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti: perhettä kuulevalla, kunnioittavalla, luottamusta ja dialogia rakentavalla tavalla.

2.4.2 Arjen käytännöt

Kasvatuskumppanuussuhde kehittyy arjen käytännöissä. On tärkeää vaihtaa kuulumisia päivittäin ja edetä pienin askelin. Luontevinta on keskustella silloin, kun lasta tuodaan tai haetaan päivähoitosta. (Järvinen ym. 2011, 119.) Kasvatuskumppanuus ja vuoropuhelu vanhempien ja kasvattajien välillä rakentuu prosessina koko lapsen päivähoiton ajan. Päivittäisen vuoropuhelun ollessa jatkuvaa avaa se tilaa puhua sekä lapsen tavanomaisista asioista että pulmallisistakin tilanteista. (Kaskela & Kekkonen, 42.)

Kasvatuskumppanuuden ammattitaito rakentuu vuorovaikutustaitojen harjoittelusta, työntekijän oman toiminnan ja suhteissa olemisen reflektoinnista sekä yhteisen ymmärryksen etsimisestä lapsen kasvuyhteisöissä ja kahdenkeskisissä vuorovaikutustilanteissa. Myös kasvatuskumppanuudessa työntekijän suhde vanhempaan perustuu hänen ammatilliseen perustehtäväänsä lapsen hoitajana, kasvattajana ja opettajana. (Kaskela & Kekkonen 2011, 19.)

Jos työntekijöiden ja vanhempien väliset keskustelut ovat vain ongelmakeskeisiä, aiheuttaa se helposti varautuneisuutta vanhemmissa eikä tue luottamuksen syntyä. Kasvattajien puheen ollessa myönteistä ja muistelevaa siitä, mitä lapsi on tehnyt sekä ko-

kenut päivän aikana, auttaa sekä lasta että vanhempaa tallentamaan arvokkaita lapsuusmuistoja. Lapsen ollessa läsnä, kun kasvattajat ja vanhemmat jakavat tietämystä lapsesta, saa lapsi olla konkreettisesti osallisena omissa asioissaan. Toisaalta Karila ym. (2006) painottavat, että jos vanhempien osallisuutta halutaan lisätä, on vanhempien ääntä kuunneltava ja toimintakäytäntöjä kehitettävä todellisen osallisuuden mahdollistavaan suuntaan. Keskustelukäytäntöjen kehittäminen aidosti kumppanuuteen pohjautuvaksi edellyttää huomion suuntaamista niiden sisältöön ja kulkuun. Syvällistä kumppanuutta ei synny pelkästään tiedon välittämisen tai vaihtamisen kautta, vaan tarvitaan myös jaettuja tulkintoja ja yhteistä päätöksentekoa. (Karila ym. 2006, 107–108.)

Kasvattajien ja vanhempien väliset kasvatuskeskustelut ovat kasvatuskumppanuuden kehittymisen kannalta keskeisiä areenoja. Keskustelujen tapahtumat muovaavat merkittäväällä tavalla kumppanuussuhdetta. Tapa, jolla kasvattajat ja vanhemmat kuulevat ja tulkitsevat toistensa uskomuksia, on kasvatuskumppanuuden kehittymisen kannalta ratkaisevaa. Keskustelut ovat sitoutuneet arjen tilanteisiin ja sisältävät laajoja kulttuurisia merkitysmailmoja. (Karila ym. 2006, 107.) Keskustelut ovat myös paikka, jossa kumppanuussuhteen syveneminen joko mahdollistuu tai estyy. Käytäntönä on, että vanhempien ja työntekijöiden kesken käydään ainakin kerran vuodessa yksityiskohtaisempi keskustelu lapsesta ja lapsen varhaiskasvatuksesta. Tarvittaessa voidaan myös käydä useampia keskusteluja. (Kaskela & Kekkonen, 2011, 45.)

Kumppanuussuhteessa työntekijä neuvottelee vanhemman kanssa niistä tavoitteista, joihin lapsen tilanteessa pyritään. Neuvottelevuuden elementti mahdollistaa vanhemmalle tasavertaisemman roolin lasta koskevassa päätöksenteossa. Ammattihenkilön ratkaisu tulkitaan ehdotukseksi, ei sanelluksi päätökseksi. (Kekkonen 2012, 43.) Järvinen ym. (2011, 118) puhuu neuvottelun tärkeydestä muistuttaen, että kunnioittava käyttäytyminen on osa ammattitaitoa ja että neuvottelemalla on mahdollista päästä kaikkia tyydyttävään lopputulokseen.

Lapsesta puhuttaessa sivutaan usein myös perheen yksityisiä asioita, jotka saattavat olla arkaluontoisia, henkilökohtaisia tai tunteita herättäviä. Jos vanhempien ja kasvattajien välillä ei ole riittävästi vuoropuhelua, syntyy helposti kenties kärjistettyjä tulkintoja ja olettamuksia. Kasvattajan myönteinen ja avoin suhtautuminen perheeseen tekee tilaa perheen puheelle ja tunteiden läsnäololle. Päivittäinen vuoropuhelu lapsen

asioista helpottaa myös huoli- tai pulmatilanteiden esille ottamista puolin ja toisin. Vanhemman ja kasvattajan luottamuksellinen ja syvenevä vuoropuhelu edistää lapsen hyvinvointia. (Kaskela & Kekkonen 2011, 45.)

Työntekijöiden on hyvä huomioida lapsen kotirutiinit. Kotirutiinien huomioiminen voi helpottaa lapsen sopeutumista päiväkodin arkeen huomattavasti. Lapsen tarpeiden ja tapojen tunteminen helpottaa työntekijää tunnistamaan lapsen mahdolliset ristiriitatilanteet erityisesti, jos kotona tehdään eri tavalla jokin asia kuin päiväkodissa.

2.4.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsikohtainen suunnitelma varhaiskasvatuksesta laaditaan jokaiselle päivähoitossa olevalle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelman mukainen keskustelu luo luontevaa jatkoa päivähoiton aloituskeskustelulle, joka käydään vanhempien kanssa ennen lapsen tuloa päivähoitoon. Lapsen yksilöllistä varhaiskasvatussuunnitelmaa koskevat keskustelut tarjoavat luontevan paikan palata aloituskeskustelussa esiin tulleisiin asioihin, odotuksiin, tunnelmiin ja ajatuksiin. Jos lapsella on jo ollut kasvatuskeskustelu tai varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu, palataan aiemmin jo sovittuihin asioihin ja varhaiskasvatussuunnitelmaa tarkennetaan lapsen kasvun ja kehityksen myötä. (Kaskela & Kekkonen 2011, 45–46.) Kasvattajan tehtävänä on havainnoida lasta ja lapsen kehitystä, jolloin hän kykenee vanhempien kanssa käytävässä vuoropuhelussa välittämään oman ymmärryksen ja tietämyksen lapsesta. Lapsen liittyvät huolenaiheet otetaan puheeksi vanhempien kanssa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa perusteltujen havaintojen kautta.

Vanhempien joukon ollessa moninainen perheiden ja päiväkodin välille tulee kehittää erilaisia strategioita, joilla heitä osallistetaan. Vanhempia tulee saada osallistumaan aktiivisemmin päivähoiton toimintaan, jolloin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) periaatteen mukaisesti heidän asiantuntijuuttaan voidaan hyödyntää ja heidät saadaan kokemaan osallisuuden merkitys. Kasvatuskumppanuus syventyy, kun arjesta löydetään yhteiset kiinnostuksen kohteet ja yhteinen kumppanuuden kieli. (Pariikka-Nihti 2011, 41.) Osallistaessaan vanhempia työntekijän on hyvä viestittää, että hän on valmis kuuntelemaan aina, kun vanhemmalla on siihen tarvetta. Osallisuutta, kumppanuutta ja luottamusta voidaan myös lisätä järjestämällä erilaisia tapahtumia, joissa vanhemmat pääsevät osallistumaan lapsen arkeen päivähoitossa.

2.4.4 Lapsen erityisen tuen tarve

Yksi kasvatuskumppanuusperusteisen yhteistyön tavoitteista on tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen erityisen tuen tarve ja yhdessä vanhempien kanssa etsiä sopivat toimintatavat lapsen tukemiseksi (Kaskela & Kekkonen 2011, 18). Myös ongelmatilanteissa tulee varhaiskasvattajan luoda yhteistyösuhteelle kasvatuskumppanuuden ilmapiiri (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Tavoitteena tässä on, että dialogisessa yhteistyösuhteessa sekä työntekijä että vanhempi voivat ilmaista mahdollisen huolensa lapsesta.

Lapsen tuen tarpeen arvioinnin lähtökohtana varhaiskasvatuksessa on vanhempien ja kasvatushenkilöstön havaintojen yhteinen tarkastelu tai lapsen aiemmin todettu erityisen tuen tarve (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 35). Kasvatuskumppanuudessa henkilöstön ja vanhempien jatkuva vuoropuhelu avaa tilaa ottaa puheeksi niin tavanomaisia vastoinkäymisiä kuin vakavampiakin ongelmia ja lapsen erityisen tuen tarpeita. Jotta kasvatustilanteita hankalista asioista voidaan käydä, tarvitaan luottamusta. Erityisesti luottamusta tarvitaan ristiriitatilanteiden selvittämiseen, joissa työntekijän havainnot ja käsitykset lapsen tarpeista ja tilanteesta menevät ristiin vanhempien käsitysten kanssa. Toimivassa kasvatuskumppanuudessa päivähoito ja koti etsivät yhteistä ymmärrystä siitä, miten erilaisissa varhaislapsuuden verkostoissa ja kehitysympäristöissä elävälle lapselle voidaan turvata ehjän kasvun, kehityksen ja oppimisen perusta. (Kaskela & Kekkonen 2011, 21.)

2.5 Kasvatuskumppanuus eri osapuolten näkökulmasta

2.5.1 Vanhempien näkökulma

Perheiden subjektiivinen oikeus hoitopaikkaan on mahdollistanut sen, että vanhemmat voivat saada entistä paremmin tukea kasvatustehtävälleen. Perheellä on oikeus käyttää päivähoitopalveluja perheen arvioiman tarpeen mukaan. Vanhempien mahdollisuus jakaa kasvatusvastuutaan päivähoidon kanssa luo tilan ja tarpeen henkilöstön ja vanhempien kasvatuskumppanuudelle. (Kaskela & Kekkonen 2011, 20.)

Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä oman lapsensa tuntemus (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Kaskela ja Kekkonen (2011, 21) määrittelevät erääksi kasvatuskumppanuuden lähtökohdaksi sen, että van-

hemmat ovat vastuussa kotona ja perhepiirissä tapahtuvasta hoidosta ja kasvatuksesta, kun taas varhaiskasvattajat ovat vastuussa ajasta, jonka lapsi viettää päivähoidossa. Yhteiseksi vastuuksi sekä työntekijöille että vanhemmille jää luoda lapselle kokemus siitä, että hänelle tärkeät aikuiset kannattelevat toistensa suhteita lapseen ja etsivät riittävää yhteisymmärrystä lasta koskevissa asioissa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan henkilöstö vastaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta. Vanhemmilla tulee kuitenkin olla mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. Lähtökohtana vanhempien ja lasten suorittamalle arvioinnille on, että varhaiskasvatussuunnitelma on koko kasvatusyhteisön yhdessä laatima, se on aktiivisessa käytössä ja sen sisältö perusteineen on koko henkilöstön ja vanhempien tiedossa. Vanhempien ja lasten suorittama toiminnan arviointi on osa varhaiskasvatuksen jatkuvaa kehittämistä. Vanhempien roolina on seurata ja arvioida varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden toteutumista ja henkilöstö arvioi ja kehittää suunnitelmaa määräajoin ja aina tarpeen tullen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 32.)

2.5.2 Varhaiskasvattajan näkökulma

Kasvatuskumppanuudessa kasvattaja auttaa lasta säilyttämään ja järjestämään uudeleen suhdettaan siihen, mitä lapsella jo on eli suhdetta vanhempiin. Samanaikaisesti kasvattajan tehtävänä on auttaa lasta luomaan suhdetta siihen uuteen ja ennakoimattomaan, mitä päivähoidon uusi kasvuympäristö tuo tullessaan. Perheen lisäksi päivähoidon ja esiopetuksen varhaiskasvattajat ovat osa lapsen kasvua ja elämää. Lapsi rakentaa ymmärrystään omasta arvostaan niiden puheiden, toiminnan, tunteiden ja asenteiden pohjalta, joita kasvattajat päivähoidossa ja vanhemmat kotona osoittavat. (Kaskela & Kekkonen 2011, 14–15.)

Toimiessaan vanhemman kasvatuskumppanina varhaiskasvattaja luo aidosti perustaa kodin ja päivähoidon väliselle sillan rakentamiselle. Varhaiskasvattajan mahdollistaessa forumin vanhempien ja varhaiskasvattajan väliselle keskustelulle, mahdollistaa vanhemman näkemyksen kuulemisen omasta äitiydestään, isyydestään, lapsestaan, hoito- ja kasvatuskäsityksistään, odotuksistaan, yhteistyötoiveistaan, tunteistaan ja huolistaan. (Kaskela & Kekkonen 2011, 14 - 16.)

Henkilöstön vastuulla on luoda edellytykset kumppanuudelle ja toteuttaa kumppanuusperusteista kasvatusyhteistyötä osana lapsen varhaiskasvatusta ja perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä (Kekkonen 2012, 43). Varhaiskasvattajat vastaavat siitä, että kasvatuskumppanuus sisältyy alusta alkaen osaksi perheiden ja päivähoiton yhteistyötä ja lapsen varhaiskasvatusta. Kasvatuskumppanuus on ammatillista toimintaa, jossa vanhemmille järjestetään mahdollisuuksia osallistua omaa lastaan, mutta myös koko päiväkotia ja lapsiryhmää koskeviin kasvatuskeskusteluihin. Varhaiskasvattajien tulee myös edistää vanhempien keskinäistä yhteistyötä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuus on tietoinen asenne ja omaksuttu toimintakäytäntö. Työntekijän suhde vanhempaan perustuu hänen ammatilliseen perustehtävänsä lapsen hoitajana, kasvattajana ja opettajana. Työntekijällä on arvostava, myönteisiä vaihtoehtoja haakeva työote suhteessa vanhempiin ja perheisiin. Kumppanuudessa varhaiskasvattajan ja vanhemman välistä vuorovaikutusta kuvaa kannattelevuus ja ratkaisukeskeisyys ongelmalähtöisyyden sijasta. Kumppanuudessa on tärkeää, miten työntekijä välittää oman ammatillisen osaamisensa vanhemmille. Kumppanuuteen perustuvassa vuorovaikutuksessa varhaiskasvattaja tuo esille lapsen liittyviä havaintoja, tietoa, käsityksiä, kokemuksia ja ymmärrystä perheille, asiallisesti, arkisesti ja kunnioittavasti. Työntekijä myös mahdollistaa oman puhutavan ja työkäytäntöjen avulla sen, että vanhemman näkemykset, käsitykset ja ratkaisuehdotukset tulevat kuulluksi ja jaetuksi vanhempaa arvostavalla tavalla. (Kaskela & Kekkonen 2011, 19–20.)

Varhaiskasvattajan on luotava kasvatuskumppanuudelle suotuisat puitteet. Lisäksi varhaiskasvattajalta odotetaan omien ajattelutapojen kriittistä arviointia osana ammatillista kehittymistään. Henkilöstön omasta elämästä poikkeavan elämäntilanteen ja arvojen ymmärtäminen ei ole helppo tehtävä, mutta väistämätön haaste monelle varhaiskasvattajalle. Erilaisuuden hyväksyminen ja itsestä poikkeavan kunnioittaminen on varmasti yksi keskeisimmistä kumppanuuden asenteellisista ehdoista. Kumppanuuden ollessa kyseessä odotetaan tätä vanhemmiltakin, mutta erityisesti ammattilaisilta. (Karila ym. 2006, 96.)

Kumppanuudessa työntekijä asettuu vanhemman rinnalle luodakseen hänelle kokemuksen siitä, että henkilöstö toimii lasta koskevissa asioissa yhteisymmärryksessä vanhemman kanssa. Kasvatuskumppanuutta rakennetaan kaikkien päivähoiton asia-

kasperheiden kanssa. Aloitteen kasvatuskumppanuuden rakentamiseksi tekee työntekijä ja päävastuu kumppanuuden ylläpitämisestä on kasvattajalla. Kumppanuuden myötä varhaiskasvatus ymmärretään perheiden ja päivähoidon yhteiseksi sekä jaetuksi kasvatustehtäväksi. Lähtökohtana on, että vanhemmat ovat vastuussa kotona ja perhepiirissä tapahtuvasta hoidosta ja kasvatuksesta. Varhaiskasvattajat ovat vastuussa siitä ajasta, jonka lapsi viettää päivähoitossa. (Kaskela & Kekkonen 2011, 20–21.)

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa yhteistyön toimintatavoista. Lapsi voi myös itse osallistua varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen ja arviointiin vanhempien ja henkilöstön yhdessä sopimalla tavalla. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti sekä henkilöstön kesken että vanhempien kanssa. Henkilöstön vastuulle jää huolehtia siitä, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsen esiopetuksen suunnitelma muodostavat toimivan kokonaisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 34.)

2.5.3 Lapsen näkökulmasta

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja sitä ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Kaskelan ja Kekkosen (2011, 17) mukaan kasvatuskumppanuuden tavoitteena on, että lapsi toimijana ja oman elämänsä kokijana tulee kokonaisvaltaisesti nähdyksi, ymmärretyksi ja kannatelluksi. Lapsen leikin, toiminnan, kokemusten, tarpeiden ja toiveiden havainnointi ja havaitseminen ovat kasvatuskumppanuuden keskiössä. Työntekijän tehtävänä on lapsen edun ja äänen esille tuominen ja perheiden osallistumisen mahdollistaminen lapsen varhaiskasvatukseen (Kekkonen 2012, 44).

Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvattajan ja vanhemman kumppanuus luo lapselle kokemuksen siitä, että lapselle tärkeät aikuiset kannattelevat toistensa suhteita lapseen ja etsivät riittävää yhteisymmärrystä lasta koskevissa asioissa. Kumppanuussuhteessa työntekijä sitoutuu tietoisesti työskentelemään muiden työntekijöiden ja vanhempien kanssa tavalla, joka edistää lasten kokemusta siitä, että lasten opettajat päivähoitossa arvostavat heidän vanhempiensa näkemyksiä, mikä puolestaan auttaa lapsia oppimaan kulttuurista kompetenssia heille tärkeiden aikuisten puheesta ja käyttäytymisestä. (Kaskela & Kekkonen 2011, 21.)

3 TUTKIMUSPROSESSI

3.1 Aiheenvalinta ja tutkimusaikataulu

Marraskuun lopussa 2012 pohdin opinnäytetyöni aihetta ja päädyin selvittämään löytäisinkö yhteistyötahon, joka haluaisi tilata tutkimuksen kasvatuskumppanuudesta. Joulukuussa 2012 otin yhteyttä päiväkotiin, jonka johtajan kanssa sovimme, että teen opinnäytetyöni heille. 14.12.2012 pidettiin alustava tutkimusseminaari, jossa esittelin alustavasti opinnäytetyöni aiheen ja työstä keskusteltiin sekä opettajan että opiskelijoiden kanssa.

Päiväkodin johtajan kanssa sovittiin 18.1.2013, että opinnäytetyö tehdään 0–3-vuotiaiden ryhmästä. Perusteluna ryhmän valinnalle oli se, että pienten lasten vanhemmat ovat juuri tuoneet lapsensa päiväkotiin ja saattavat näin ollen olla aktiivisia vastaamaan kyselyihin sekä olemaan osallisina kehittämisessä. Toinen syy kyseisen ryhmän valintaan oli se, että vanhemmat saisivat jo heti päivähoidon alettua positiivisen kokemuksen osallisuudesta päivähoitossa.

Toinen tutkimusseminaari pidettiin 28.1.2013, jossa esittelin opinnäytetyötä ja keskusteltu siitä sekä opettajan että oppilaiden kanssa. Erityisesti keskityttiin kyselylomakkeiden kysymyksien käsittelyyn ja parantamiseen.

Tutkimuslupa on saatu helmikuussa 2013. Kyselylomakkeet vietiin päiväkodille 7.2.2013 ja tällöin annettiin 2 viikkoa aikaa vastata. Palautetut kyselylomakkeet haettiin päiväkodilta 22.2.2013. Kyselylomakkeiden tulosten kirjoittaminen ja johtopäätöksien teko tapahtui ajalla 22.2.–2.4.2013. Opettajan kehitysehdotuksia on kirjoitettu ajalla 22.4.–3.5.

3.2 Tutkimusongelmat

Kyselylomakkeiden avulla pyrkimykseni oli löytää vastauksia tutkimusongelmiin. Tarkoituksena oli selvittää kuinka työntekijät ja vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan heidän ryhmässään. Vastausten perusteella oli tarkoitus kartoittaa sitä, miten työntekijät ja vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan käytännössä ja kuinka kasvatuskumppanuutta voisi vielä mahdollisesti kehittää.

1. Miten päiväkotiryhmän työntekijät ja lasten vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden toteutuvan heidän ryhmässään?
2. Mitä kehitystarpeita 0–3-vuotiaiden päiväkotiryhmässä on kasvatuskumppanuuden suhteen?

3.3 Aineiston hankinta

Tutkimusmenetelmänä oli kysely. Aineiston hankinta tapahtui lomakkeilla, jotka koostuvat avoimista kysymyksistä. Kysymykset liittyivät suurelta osin yhteistyöhön, kasvatuskumppanuuden toteutumiseen ja kehitystarpeisiin. Työntekijöille ja vanhemmille osoitettiin erilaiset kyselylomakkeet. Sekä työntekijöille että vanhemmille kerrottiin, että opinnäytetyön tulokset käsitellään nimettöminä.

3.4 Aineiston analysointi

Aineiston analysointi laadullisen aineiston analyysinä. Analyysimenetelmänä käytin teemoittelua. Teemoittelu on laadullisen analyysin perusmenetelmä, jossa tutkimusaineistosta pyritään hahmottamaan keskeisiä aihepiirejä eli teemoja. Teemoiksi voidaan hahmottaa sellaisia aiheita, jotka toistuvat aineistossa muodossa tai toisessa. Teemoittelu analyysimenetelmänä etenee teemojen muodostamisesta ja ryhmittelystä niiden yksityiskohtaisempaan tarkasteluun. (Teemoittelu.)

Tutkimusraportissa esitetään yleensä teemojen käsittelyn yhteydessä sitaatteja. Aineistosta lainattujen kohtien tarkoituksena on antaa havainnollistavia esimerkkejä ja tarjota lukijalle todiste siitä, että tutkijalla on ollut jokin aineisto, johon hän analyysinsä pohjaa ja että aineisto on antanut johtolankoja juuri näiden teemojen muodostamiseen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

3.5 Tutkimuksen luotettavuus

Kyselylomakkeisiin vastasi neljä työntekijää neljästä ja kahdeksan vanhempaa kuudesta toista. Ryhmän vastausprosentiksi saatiin täten 60 %. Työntekijöistä vastasi 100 % ja vanhemmista 50 %. Tutkimus on luotettava erityisesti työntekijöiden mielipiteiden selvittämisen suhteen. Koko ryhmän vastausprosentin ollessa yli puolet, saa

kuitenkin kohtuullisen hyvän käsityksen siitä, miten työntekijät ja vanhemmat kokevat kasvatuskumppanuuden.

4 AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

4.1 Leino 2006

Anna Leinon (2006) pro gradu -tutkielman tarkoituksena oli selvittää, miten vanhemmat ja lastentarhanopettajat määrittelevät kasvatuskumppanuuden käsitteen sekä oman roolinsa kumppanuussuhteessa. Lisäksi tutkittiin mitkä tekijät vaikuttavat kumppanuuden toteutumiseen ja mitä kehittämiskohteita kumppanuuteen liitetään. Tuloksissa tuli ilmi, että kasvatuskumppanuuden määrittely ja kokemukset kumppanuudesta olivat monitahoisia. Kumppanuus koettiin henkilökohtaisesti ja siihen liitettiin suuresti inhimilliset tekijät, kuten tuttuus tai henkilökemiat. Kumppanuuteen liitettiin yhteisinä tekijöinä esimerkiksi luottamus, kunnioitus ja tiedonkulku kumppanien välillä. Hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelu koettiin kumppanuuden synnyn kannalta merkittävänä tekijänä. Kuitenkin samanaikaisesti koettiin keskustelukäytännöissä olevan paljon kehitettävää. Esimerkiksi keskustelujen, yhdessä hoito- ja kasvatussuunnitelmalomakkeen kanssa, koettiin olevan osin pinnallisia ja liian yleisiä lapsen yksilöllisyyden ja luonteen jäädessä vähemmälle huomiolle. Muut kumppanuuteen liitetyt kehittämiskohdat liittyivät uusien yhteistyötapojen kehittämisen sijaan nykyisten yhteistyömuotojen, kuten päivittäisten kohtaamisten, kehittämiseen ja pohtimiseen. (Leino 2006, 4.)

4.2 Lehtipää 2007

Lehtipään (2007) tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella vanhempien ja päivähoito-henkilökunnan välistä yhteistyötä ja kasvatuskumppanuutta vanhempien omien näkemysten ja kokemusten pohjalta. Lisäksi tutkittiin erilaisten vanhempien taustaan ja elämäntilanteeseen liittyvien tekijöiden yhteyksiä tyytyväisyyteen. Tulokset osoittivat, että vanhemmat olivat varsin tyytyväisiä lapsensa päivähoitoon sekä henkilökunnan ja vanhempien väliseen yhteistyöhön. Vanhemmat arvioivat myönteisimmin yhteistyön luottamuksellisuutta ja avoimuutta, kun taas vanhemmuuden tukemiseen toivottiin kiinnitettävän enemmän huomiota. Vanhempien kokemukset lastenkasvatuksen haasteellisuudesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta olivat yhteydessä tyytyväisyyteen. Vanhemmat kokivat yhteistyön päivähoidon kanssa varsin luonnolliseksi

osaksi vanhemmuuttaan ja halusivat olla mukana vaikuttamassa lastensa kasvatukseen. Yhteistyössä vanhemmat olivat tyytyväisiä joka päiväisiin keskusteluihin, tiedonkulkuun sekä vuorovaikutuksen avoimuuteen ja luottamukseen. Yhteistyössä ilmenneinä haasteina mainittiin kuitenkin esimerkiksi keskusteluiden ja tiedotuksen puute sekä lapsen yksilöllisten tarpeiden vähäinen huomiointi päiväkodissa. (Lehtipää 2007, 2.)

4.3 Nieminen & Nieminen 2012

Outi ja Sampo Niemisen opinnäytetyön (Nieminen & Nieminen 2012) aiheena oli selvittää, toteutuuko kasvatuskumppanuus eräässä pohjoiskarjalaisessa päiväkodissa vanhempien ja varhaiskasvattajien arvioimana. Niemiset selvittivät seuraavien teemojen avulla kasvatuskumppanuuden toteutumista: kuulluksi tuleminen, päivittäin kerrottavat asiat, vaikeiden asioiden puheeksi ottaminen, avun saaminen, tiedotus, päiväkodilla järjestettävä toiminta, ajankäyttö, yhteistyön toimivuus.

Opinnäytetyössä käy ilmi, että kasvattajia kuunnellaan enemmän kuin mitä he itse arvioivat. Vanhemmat taas kokevat tulleensa kuulluksi kaikissa asioissa. Vanhempien ja kasvattajien yhteinen toive oli, että keskustelua syntyisi nykyistä enemmän esimerkiksi muuttuneista hoitoajoista, lapsen vaatuksesta sekä erilaisista teemapäivistä.

Vanhempien ja kasvattajien näkemykset poikkesivat hieman toisistaan päivittäisten kuulumisten kertomisessa. Suurin osa vastauksista jakautui vaihtoehtojen "aina" ja "melko usein" välille. Osa vanhemmista koki päivän tapahtumien kertomisen olevan puutteellista. Yksi vanhempi koki, ettei hänelle kerrota lapsen päivän tapahtumista koskaan.

Opinnäytetyön tuloksien mukaan vanhempien on helppo puhua vaikeista asioista päiväkodin henkilökunnan kanssa. Päinvastoin henkilökunnalla on vaikeampi lähestyä vanhempia vaikeissa asioissa. Työntekijät kokevat, että lasta täytyy seurata pidemmän aikaa, ennen kuin he ottavat vaikean asian puheeksi perheen kanssa.

Vanhemmat ovat valmiita vastaanottamaan apua ja ohjausta sitä tarvittaessa, mutta osa vanhemmista koki, että he eivät saa ohjausta kasvatukseen liittyvissä asioissa olenkaan. Suurin osa kasvattajista oli sitä mieltä, että ovat valmiita antamaan ohjausta

vanhemmille, jos he sitä pyytävät. Vanhemmat toivoivat enemmän sähköpostin ja puhelimen käyttöä tiedotettaessa tulevista tapahtumista.

Vanhemmista suurin osa koki päiväkodin järjestävän riittävästi toimintaa, johon myös vanhemmat voivat osallistua. Jotkut vanhemmat tosin toivoivat aktiviteettia järjestettävän useammin. Työntekijöiden mielestä toimintaa on joko aina tai useasti.

Niemisten tuloksista päätellen vanhemmat ovat ilmeisen tyytyväisiä siihen, että kasvattajilla on riittävästi aikaa heille. Työntekijöistä suurin osa koki, että vanhemmilla on melko usein aikaa heille. Pienempi osa työntekijöistä oli sitä mieltä, että vanhemmilla on vain joskus aikaa keskustella heidän kanssaan.

Vanhemmista suurin osa oli tyytyväisiä yhteistyöhön työntekijöiden kanssa ja pienempi osa oli melko tyytyväisiä. Työntekijöistä puolet oli erittäin tyytyväisiä yhteistyöhön vanhempien kanssa ja toinen puoli melko tyytyväisiä. Niemiset pohtivat, että päiväkodissa vallitsee vuorovaikutteinen ilmapiiri, jonka ansiosta asioista voidaan keskustella avoimesti tarpeen sitä vaatiessa.

5 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

5.1 Työntekijöiden kokemukset kasvatuskumppanuuden toteutumisesta

5.1.1 Lapsi keskiössä

Lapsen kuuleminen ja kunnioittaminen koettiin tärkeäksi osaksi kasvatuskumppanuutta. Myös aito kiinnostus lasta ja hänen asioitaan kohtaan on tärkeä osa kasvatuskumppanuutta.

Osa työntekijöistä koki lapsen kuulemisen haasteelliseksi erityisesti, kun kyseessä on 0–3-vuotiaiden lasten ryhmä, jossa lapset eivät vielä osaa itse puhua kovinkaan hyvin tai yhteistä kieltä ei ole. Lapsen kommunikaatiotaitojen vielä kehittyessä on työntekijän ensiarvoisen tärkeää omata herkkyyttä tunnistaa lapsen mahdollinen hätä tai hämmennys eri tilanteissa. Suurin osa työntekijöistä koki kuulevansa lasta, jos hän on opetellut tunnistamaan lapsen tapoja toimia ja kommunikoida. Vaaditaan tilannetajua ja tietynlaista herkkyyttä, jotta lapsen viestejä tulkitaan oikein. Seuraamalla lapsen käyttäytymistä ja kommunikointia eri tilanteissa, työntekijä oppii tunnistamaan lapsen ta-

poja kommunikoida ja täten pystyy paremmin huomioimaan lapsen päiväkodin arjessa. Vaikkei lapsi puhuisikaan, hän osoittaa kuitenkin erilaisia mielihaluja sekä mielialoja, joita tarkkailemalla työntekijä tutustuu jokaiseen ainutkertaiseen lapseen. Työntekijöiden vastauksista tuli ilmi, että vaikkeivat lapset osaa puhua, lapsiin tutustumalla saadaan selville heidän tapojaan kommunikoida:

"Lasta kuullaan ja se vaatii tiettyä herkkyyttä, että osaa kuulla ja tulkita lasta oikein, joka ei vielä puhu tai yhteistä kieltä ei ole."

Lapsen roolia kasvatuskumppanuudessa luonnehdittiin tärkeäksi, jopa avainasemassa olevaksi. Luottamuksellisen suhteen luominen lapseen koettiin tärkeäksi. Lapsi onkin keskiössä päiväkodin työntekijöiden ja vanhempien välisessä yhteistyössä. Kumppanuussuhteessa työntekijä sitoutuu tietoisesti työskentelemään muiden työntekijöiden ja vanhempien kanssa tavalla, joka edistää lasten kokemusta siitä, että lasten opettajat päivähoidossa arvostavat heidän vanhempiensa näkemyksiä. Tämä puolestaan auttaa lapsia oppimaan kulttuurista kompetenssia heille tärkeiden aikuisten puheesta ja käytäytymisestä. (Kaskela & Kekkonen 2011, 21.) Kodin tavat ja rutiinit on myös tärkeä tiedostaa. Kodin tapojen huomioiminen voi auttaa lasta sopeutumaan päiväkodin arkeen ja luoda hänelle turvallisuuden tunnetta. Kodin tapojen tunteminen auttaa myös työntekijää paremmin tunnistamaan lapsen mahdolliset hädän tai hämmennyksen tilanteet:

"Kasvatuskumppanuudessa myös lapsen rooli on tärkeä. Lasta tulee kuunnella ja luoda myös lapsen kanssa suhde, joka perustuu luottamukseen."

Työntekijöiden työn tavoitteellisuus ja lapsen kuuleminen sekä huomioiminen näkyvät kaikki lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisessa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa kuullaan sekä vanhempien että työntekijöiden mielipiteitä lapsen kehitystä ja oppimista tukevista asioista. Tarpeen mukaan suunnitelmaa voidaan tarkistaa. Lapselle asetetaan määrätietoisesti rajoja, unohtamatta kuitenkaan lämpöä ja ystävyyttä toimiessa lapsen kanssa. Tärkeää on lapsen hyvinvoinnin huomioiminen. Kiireetömällä ja turvallisella ympäristöllä pyritään takaamaan lapselle ympäristö, jossa lapsella on hyvät mahdollisuudet oppia ja kehittyä. Työntekijöiden vastuulla on luoda tilanteita, joissa lapsen taidot kehittyvät suunnitelmien mukaisesti. Työntekijöiden vastauksista kuvastui turvallisen ympäristön luomisen tärkeys. Rajojen ja aktiviteettien kautta opitaan:

"Päiväkodin aikuiset toimivat lasten kasvua, oppimista ja kehitystä tukien. Varhaiskasvatuksen ammattilainen luo lapselle tilanteita/aktiviteetteja, joissa taidot kehittyvät."

5.1.2 Roolit ja kasvatusvastuu

Jokainen työntekijöistä koki kasvatuskumppanuuden olevan jollakin tapaa yhteistyötä päiväkodin ja kodin välillä.

Vastauksissa puhuttiin päiväkodin ja kodin tasavertaisesta lapsen kasvatuksesta. Vastauksissa esiintyi lasten vanhempien rooli lapsen parhaana tuntijana. Osa työntekijöistä koki, että ovat tasavertaisia kasvattajia vanhempien kanssa. Työntekijöillä ja vanhemmilla koettiin kuitenkin olevan erilaiset roolit. Työntekijän tulisi välittää omaa ammatillista osaamistaan vanhemmille. Kumppanuuteen perustuvassa vuorovaikutuksessa työntekijä tuo esille lapsen liittyviä havaintoja, tietoa, käsityksiä, kokemuksia ja ymmärrystä perheille, asiallisesti, arkisesti ja kunnioittavasti. Vanhemmilla koettiin kuitenkin olevan parempi tuntemus lapsestaan ja pääkasvatusvastuu:

"Varhaiskasvattajat tiedostaa vanhempien olevan lapsensa "parhaita tuntijoita" ja että myös vanhemmat arvostavat henkilökunnan ammattitaitoa ja osaamista."

Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä oman lapsensa tuntemus (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31). Työntekijöiden mielestä osa vanhemmista sysää liiaksikin vastuuta päiväkodille ja vanhemmat olettavat, että päiväkodin työntekijät hoitavat heidän vastuullaan olevat asiat. Osa vanhemmista saattaa sysätä vastuuta työntekijöille esimerkiksi vaipoista luopumiseen opettelusta. Vanhemmille on hyvä tehdä selväksi, mihin asioihin päiväkodissa on resursseja ja että jos tavoitteeksi on asetettu vaipoista luopumiseen opettelu, tulisi myös kotona panostaa siihen samalla tavalla. Työntekijällä on myös vastuu tukea ja opastaa perhettä kasvatuksellisissa asioissa tarvittaessa. Joissakin tapauksissa on myös hyvä tuoda esille, että ensisijainen kasvatusvastuu on vanhemmilla:

"Kasvatuskumppanuus onnistuu suuremmilta osilta hyvin, mutta on vanhempia, jotka sysäävät kaiken vastuun päiväkodille ja ovat sitä mieltä, ettei heidän tarvitse ottaa asioita vakavasti tai paneutua haasteisiin kunnolla, koska päiväkotitoimitus hoitaa ne heidän puolesta."

5.1.3 Yhteiset tavoitteet

Monessa työntekijän vastauksessa käsitellään jollakin tapaa yhteistyötä päiväkodin ja vanhempien välillä. Yhteisten tavoitteiden luominen ja niistä kiinnipitäminen esiintyi myös vastauksissa.

Päiväkodin ollessa hoitopaikka, jossa vanhemmat eivät ole lapsen mukana, jää väistämättä päiväkodinkin tehtäväksi kasvattaa lasta. Vanhempien luovuttaessa lapsensa päivähoidon on hyvä työntekijöiden ja vanhempien sopia keskenään yhteisistä tavoitteista, jotka toimivat perustana lapsen sopeutumiselle päivähoidon, samalla tukien myös lapsen normaalia kehitystä:

"Lapsen kehityksen tukeminen yhdessä, samaan pyrkien tavoitteena."

Vanhempien kanssa käydyissä kasvat keskusteluissa on tärkeää paneutua myös perheen arkeen kotona. Päiväkodissa ja kotona tulisi olla yhtenäisiä toimintatapoja ja sääntöjä. Myös vanhempien olisi tärkeä noudattaa yhdessä sovittuja sääntöjä, jotta vältyttäisiin suurimmilta ristiriidoilta kodin ja päiväkodin kasvatuksellisten asioiden suhteen. Jotta tavoitteellisuus lapsen kasvatuksessa toteutuisi, hänelle läheisten aikuisten, myös työntekijöiden, on tärkeää toimia yhdessä sovitun linjan mukaisesti. Jokaisen työntekijän on tärkeää toimia tavoitteiden mukaisesti toimiessaan lapsen kanssa sekä suunnitellessaan toimintoja:

"Lapsen havainnointia, toimitaan päätettyjen tavoitteiden mukaan sekä kotona että hoidossa."

"Se, että työtiimi toimii yhdessä asetettujen tavoitteiden mukaisesti, sopii yhdessä menetelmät ja keskustelee niistä riittävästi yhdessä ja vanhempien kanssa."

Mikäli lapsella esiintyy haasteellisia tilanteita, on niistä hyvä puhua ääneen työntekijöiden ja vanhempien kesken. Työntekijät voivat antaa neuvoja vanhemmille, kuinka toimia tietynlaisissa tilanteissa erityisesti, jos on tiedossa, että lapsella esiintyy tietyissä tilanteissa voimakasta uhmaa tai muuta haastetta aiheuttavaa käyttäytymistä. Päivittäinen vuoropuhelu lapsen asioista helpottaa huoli- tai pulmatilanteiden esille ottamista puolin ja toisin. Vanhemman ja kasvattajan luottamuksellinen ja syvenevä vuoropuhelu edistää lapsen hyvinvointia. (Kaskela & Kekkonen 2011, 45.) Työntekijöiden

vastauksissa korostui yhteisten rajojen asettaminen ja hankalien tilanteiden läpikäynti yhdessä vanhempien kanssa:

"Haasteisiin pystytään vastaamaan ja käymme vanhempien kanssa yhdessä läpi tilanteita ja sovimme yhdessä miten toimitaan haasteellisissa tilanteissa."

5.1.4 Yhteistyö

"Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja päiväkodin välistä yhteistyötä."

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä varhaiskasvatussuunnitelman linjauksiksi (2002) sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2003/2005) päivähoiton henkilöstön ja vanhempien välinen yhteistyö linjataan kasvatuskumppanuudeksi (Kekkonen 2012, 42). Linjausten mukaisesti kasvatuskumppanuus koettiin ryhmän työntekijöiden keskuudessa yleisesti työntekijöiden ja vanhempien väliseksi yhteistyöksi:

"Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja päiväkodin välistä yhteistyötä."

Ryhmän työntekijöiden mielestä yhteistyö ja kasvatuskumppanuus näkyvät ja toimivat erityisesti lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laatiessa. Ammatilliseksi haasteeksi nousi rajojen asettaminen perheiden kanssa. Työntekijän ei tarvitse tarjota perheille valmiita vastauksia johonkin pulmaan. On hyvä muistaa, että asioiden pohtiminen ja niistä päättäminen, yhdessä perheiden kanssa on tärkeää. Yhteisten tavoitteiden avulla tuetaan lapsen hyvinvointia:

"Vanhemmille ei ole tarjolla "taikatemppuja" kasvatuksessa vaan työtä ja rajoja tarvitaan."

Työntekijät tiedostavat, että he auttavat perheitä monessa asiassa, mutta tarvittaessa myös perheitä on syytä ohjata eteenpäin lisäpalveluihin. Työntekijän vastuulla on luoda kasvatuskumppanuudelle otollinen ilmapiiri. Työntekijät kokevat, että myös vanhempien olisi hyvä olla helposti lähestyttäviä eikä pelkästään työntekijöiden. Kiinnostuksen osoittaminen lapsen ja perheen asioita kohtaan voi hyvinkin edesauttaa kasvatuskumppanuudelle suotuisan ilmapiirin luomisessa. Osa työntekijöistä kokee, että yhteistyö ei suju ilman ongelmia. Vastauksissa nousi useasti esille se, että jotkut perheet eivät välttämättä arvosta päiväkodin työntekijöiden ammattitaitoa. Lisähaasteeksi on koettu myös se, että vanhemmat eivät ota kasvatustavasta omista lapsistaan:

"Rajojen asettaminen ja johdonmukaisesti toimiminen ovat ykköshaaste!"

5.1.5 Dialogisuus

Työntekijöiden mielestä kuulumisten vaihto päivittäin ja keskustelut yleisesti ovat osa ryhmän kasvatuskumppanuutta, sillä jokainen työntekijä käsitteli vastauksissaan näitä aiheita.

Haku- ja tuontitilanteet ovat otollisia hetkiä keskustella vanhempien kanssa ja luoda perustaa kasvatuskumppanuudelle. Päivittäisen vuoropuhelun ollessa jatkuvaa se avaa tilaa puhua sekä lapsen tavanomaisista asioista että pulmallisistakin tilanteista (Kaske-
la & Kekkonen, 42). Lapsen ollessa mukana, kun kasvattajat ja vanhemmat jakavat tietämystä lapsesta, hän pääsee osalliseksi omista asioistaan:

"Vanhempien kanssa keskustellaan päivittäin päivän kulusta ja myös, jos on jotain erityistä palautetta tai kysyttävää."

"Kummallakin osapuolella (vanhemmat + päiväkoti) on halu puhua/kertoa/keskustella lapsesta ja hänen asioistaan."

Aito dialogi toteutuu, kun molemmilla osapuolilla on mahdollisuus ilmaista itseään. Avoin kanssakäyminen työntekijän ja vanhempien välillä osoittaa halua keskustella lapsen asioista. Työntekijän olisi hyvä kysellä esimerkiksi viikonlopun tai loman kuulumisista, jotta hän saisi paremman kuvan lapsen ja perheen tilanteesta. Jos tiedonsiirto on yksipuolista työntekijältä vanhemmalle, on työntekijän vaikea muodostaa kuvaa lapsen kokonaisvaltaisesta tilanteesta:

"Kummallakin osapuolella (vanhemmat + päiväkoti) on halu puhua/kertoa/keskustella lapsesta ja hänen asioistaan."

Jotta vanhempien arvokas tieto lapsistaan siirtyisi myös työtiimin sisällä, on työntekijöiden tärkeää käydä läpi keskenään vanhempien kanssa käytyjä keskusteluja. Toimiva tiedonkulku ryhmän sisällä auttaa työntekijöitä pitämään kiinni yhteisistä tavoitteista. Vanhemman huomattaessa, että jokainen työntekijä tietää hänen lapsensa asioista, joista vanhempi on kertonut työntekijöille, saa hän kuulluksi tulemisen kokemusta. Vanhemman kokiessa tulleensa kuulluksi syventyy kasvatuskumppanuussuhde:

"Vanhempien kanssa käytävät keskustelut puretaan ryhmässä."

Yhteisen kielen puuttumisen kokemus voi hankaloittaa työtä huomattavasti ja koettiinkin olevan yhteisen ymmärryksen löytämistä vaikeuttava tekijä. Maahanmuuttajien kanssa työskenneltäessä on tärkeää ottaa selvää perheen kulttuurista, jotta työntekijä ymmärtää paremmin perheessä vaikuttavia arvoja. Mahdollinen kotikäynti olisi myös suotavaa, jotta työntekijä näkisi itse, minkälaisissa oloissa lapsi elää. Kotikäynniltä työntekijä voi saada arvokasta tietoa, mikä puolestaan saattaisi helpottaa lapsen sopeutumista päiväkotiarkeen ja vieraaseen kulttuuriin. Esimerkiksi lapsen päiväunijärjestelyistä voi kotikäynnillä paljastua asioita, joiden avulla työntekijän on helpompi rauhoitella lasta päiväunille:

"Yhteisen kielen puuttuminen aiheuttaa hankaluuksia."

5.1.6 Luottamus

Ilman luottamusta ei synny dialogia. Jotta voi syntyä luottamusta, täytyy olla dialogia ja kanssakäymistä. Luottamus syntyy kohtaamisessa, jossa ihmiset tuovat aidosti esiin omat näkökulmansa. Karilan ym. (Karila ym. 2006, 100) mukaan esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmien toimintakäytäntöjen on tärkeää näkyä arjessa, jotta vanhemmat voivat luottaa työntekijöiden suunnitelmiin jatkossakin:

"Molemminpuolinen luottamus."

5.1.7 Kuuleminen

"Vanhemmat ovat osallistuneet varhaiskasvatussuunnitelman tekoon, sitä on tehty vanhempia kuunnellen -> yhdessä."

Vanhempien tarpeiden selvittämiseen tarvitaan kuuntelevaa ja luovaa tilaa, eli dialogia. Hyvä yhteistyösuhde vaatii ammattilaiselta kykyä kuunnella virittäytymällä jokaiseen ainutlaatuiseseen perheeseen. Työntekijän on hyvä tiedostaa, ettei hän voi tietää asiakkaan puolesta, mitä tämä tarvitsee. Yhdessä asioita pohtien ja perhettä kuullen saavutetaan aito dialogi:

"Vanhemmat ovat osallistuneet varhaiskasvatussuunnitelman tekoon, sitä on tehty vanhempia kuunnellen -> yhdessä."

Kun vanhemmat tuovat lapsensa päiväkotiin tai hakevat häntä päiväkodista, on työntekijän hyvä välittää kiireettömyyden tunnetta vanhemmalle. Vanhemman tuntiessa, että työntekijällä on aikaa kuunnella, on vanhemman helpompaa jäädä keskustelemaan lapsen päivän kulusta. Juuri näissä pienissä arjen keskusteluissa luodaan työntekijän ja vanhemman välille dialogia ja hyvää kasvatuskumppanuuden suhdetta kuuntelemalla ja keskustelemalla:

"Arjen/päivän kuulumisien vaihtoa aamuin ja iltapäivisin. Kysellään vanhempien tapoja toimia lasten kanssa, keskustellen."

5.1.8 Kunnioitus

Kasvatuskumppanuuden yksi keskeisistä ehdoista on toisen kumppanuusosapuolen kunnioittaminen. Kumppanuudessa on kyse molemminpuolisesta kunnioituksesta ja aidosta halusta toimia yhdessä. Työntekijän on hyvä kunnioittaa vanhemman tunteista omasta lapsestaan ja huomioida vanhemman asiantuntemus tehdessään töitä lapsen kanssa. Kekkonenkin (Kekkonen 2012, 44) mukaan kumppanuussuhde edellyttää onnistuakseen erilaisen asiantuntemuksen kunnioittavaa hyväksymistä:

"Vanhempien kunnioitusta ja (asian) lapsensa tuntemusta arvostetaan."

5.1.9 Avoimuus

Molempien osapuolten ollessa valmiita yhteistyöhön, kasvatuskumppanuuden rakentamisen edellytyksille on hyvä pohja. Työntekijän on hyvä olla avoin päiväkodissa tapahtuneista asioista ja kertoa vanhemmille huolestuttavistakin asioista. Jos lapselle on päivän aikana tapahtunut jotakin, joka voi vaikuttaa lapsen normaaliin kehitykseen, on vanhemmilla oikeus tietää siitä. Jos vanhemmat huomaavat esimerkiksi lapsensa kehossa huolestuttavan jäljen, joka on tullut päiväkotipäivän aikana, voivat he kummatella, miksi heille ei ole kerrottu asiasta. Esimerkiksi, jos lapsi on kaatunut tai lyönyt päänsä pöydän kulmaan, on siitä hyvä viestittää vanhemmille, jotteivät he luule työntekijöiden vähättelevän lapsen kokemusta. He voivat vetää johtopäätöksen, että työn-

tekijää ei kiinnosta lapsen hyvinvointi. Tämänlaisessa tapauksessa voi hyvän kasvatuskumppanuussuhteen rakentuminen vaikeutua:

"Molemminpuolinen avoimuus ja rehellisyys."

Vaikkeiden asioiden puheeksi ottaminen on osa avointa yhteistyötä, erityisesti, kun on syytä miettiä erityisen tuen tarvetta, mutta myös päivittäisissä kuulumisten vaihdossa. Asioiden puheeksi ottaminen on työntekijältä tärkeä viesti vanhemmalle. Se osoittaa, että työntekijä on kiinnostunut lapsen ja perheen asioista ja valmis auttamaan sekä olemaan tukena tarvittaessa. Avoimessa suhteessa työntekijän ei tarvitse pelätä esimerkiksi tietämättömyyttään. Työntekijä voi pyytää perhettä kertomaan lisää ja siten osoittaa, että perhe on oman elämänsä asiantuntija: (Dialoginen asiakastyö 2011)

"Asioista puhutaan, epäkohtiin puututaan."

5.2 Työntekijöiden kokemukset kasvatuskumppanuuden kehitystarpeista

Työntekijöiden mielestä kehitystarpeita kasvatuskumppanuudessa oli jonkin verran. Kehitysehdotukset olivat kuitenkin jokseenkin erilaisia.

Osa työntekijöistä koki, että on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, missä aikuisten asioista puhutaan. Lapsen ollessa läsnä tietyistä asioista ei ole suotavaa keskustella. Osa kehitysehdotuksista käsitteli työntekijäryhmää. Yhdessä vastauksessa ilmaistiin, että henkilökunta ei saisi osastoilla vaihtua kovinkaan usein. Toisessa vastauksessa ehdotettiin, että yksi aikuinen voisi siirtyä lasten mukana ryhmästä toiseen. Yksi vastanneista koki, että tiedonkulkua voisi vielä parantaa erityisesti, kun kyse on ohjeiden tarkentamista ja eteenpäin tiedottamista:

"Aikuisten asioista puhuminen niille sopivissa paikoissa."

"Tiedon kulkua parantaa, ohjeita tarkentaa ja kertoa ne eteenpäin."

Monessa vastauksessa tuli ilmi, että työntekijät arvostavat kiireetöntä ilmapiiriä, joka onkin ihanteellinen kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön rakentumisen kannalta. Enemmän aikaa kaivataan vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön ja perheiden asioista keskustelemiseen:

"Enemmän aikaa vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön."

Yhteisen kielen puuttuminen koettiin hankalaksi asiaksi kasvatuskumppanuuden toteutumisen kannalta. Osa työntekijöistä pohti sitä, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu, kun ei ole yhteistä kieltä ja täyttä ymmärrystä siitä, mitä toinen sanoo tai tarkoittaa:

"Silloin, kun ryhmässä lapsi tai perhe, jonka kanssa ei yhteistä kieltä, mietityttää, miten kasvatuskumppanuus toteutuu, kun ei ymmärretä toisiamme kaikissa asioissa."

Vahvasti esiin nousi se, että työntekijät kaipaavat vanhempia enemmän mukaan päiväkodin toimintaan. Vanhempien osallistamiseen työntekijät toivovat siis muutosta. Muutos voidaan saada aikaan järjestämällä erilaisia tilaisuuksia, joihin vanhemmat voivat osallistua tai jollakin muulla tavalla. Karila ym. (2006) painottaa, että jos vanhempien osallisuutta halutaan lisätä, on vanhempien ääntä kuunneltava ja toimintakäytäntöjä kehitettävä todellisen osallisuuden mahdollistavaan suuntaan:

"Vanhemmat otettaisiin mukaan päiväkodin arkeen, järjestettäisiin tilaisuuksia (esim. aamupala), joihin vanhemmat voisi osallistua."

Lähes kaikki työntekijät kaipasivat koulutusta kasvatuskumppanuuden suhteen. Tämä osoittaa selvästi työntekijöiden mielenkiinnon aihetta kohtaan ja halun kehittyä omassa työssään kasvatuskumppanuuden koulutuksen myötä. Työnohjauksen koettiin olevan myös yksi mahdollinen kehittymisen väylä, jonka avulla voidaan saada eväitä omaan työhön:

"Kasvatuskumppanuus koulutuksen kävisi jokainen työntekijä."

5.3 Vanhempien kokemukset kasvatuskumppanuuden toteutumisesta

5.3.1 Lapsi keskiössä

Vanhemmat arvostivat sitä, että he toimivat yhdessä työntekijöiden kanssa lapsen parhaaksi. Vanhempien vastauksissa korostui rehellisyyden ja erityisesti avoimuuden tärkeys heidän toimiessaan yhteistyössä päiväkodin työntekijöiden kanssa. Negatiivisten asioiden puheeksi ottamista arvostettiin, sillä sen koettiin tukevan vanhemmuutta:

”Todella toimivana ja positiivisena. Se, että myös joitain negatiivisia asioita on otettu puheeksi, on vahvistanut luottamustamme henkilökuntaa kohtaan. Koemme vahvasti, että työskentelemme yhdessä lasten edun mukaisesti.”

Lähes jokainen vastanneista vanhemmista koki, että heidän lapsensa tarpeet huomioidaan riittävästi päiväkodissa. Vastauksista tuli ilmi, että vanhemmat eivät varmasti tiedäneet, viihtyykö lapsi päiväkodissa vai ei, sillä kaikkien lapset eivät vielä ikätasonsa mukaisesti osaa puhua. Moni vanhemmista kuitenkin arveli, että lapsi viihtyy päiväkodissa ja menee sinne pääsääntöisesti hyvin mielin:

”Lapsemme viihtyy hyvin päiväkodissa (kaverit, henkilökunta)”

5.3.2 Tiedonsaanti ja kuuleminen

Kasvatuskumppanuussuhde kehittyy arjen käytännöissä. On tärkeää vaihtaa kuulumisia päivittäin ja edetä pienin askelin. Luontevinta on keskustella silloin, kun lasta tuodaan tai haetaan päivähoidosta. (Järvinen ym. 2011, 119.)

Kyselylomakkeisiin vastanneista vanhemmista vain yksi ei suoranaisesti sanonut, että saa kylliksi tietoa lapsen asioista. Kehitysehdotuksia tiedonsaannista oli, mutta pääsääntöisesti vanhemmat olivat tyytyväisiä päivittäiseen tiedonsaantiin. Moni vanhemmista oli sitä mieltä, että tietoa saa, kun viitsii itse jäädä kuuntelemaan ja keskustelemaan työntekijän kanssa haku- ja vientitilanteissa. Myös varhaiskasvatussuunnitelma-keskustelut koettiin hyväksi hetkeksi saada tietoa lapsen toiminnasta:

”Saamme tarpeeksi tietoa ja olemme itsekkin aktiivisia: kyselemme kuinka päivä on mennyt ym. Ei voi olettaa, että henkilökunta pystyy kertomaan tuppisuu-vanhemmille juuri oikeat asiat päiväankulusta, joten tiedon hankinta on myös vanhempien vastuulla.”

Vanhemmat haluavat enemmän tietoa siitä, mitä lapsi on oppinut tai opettelee päiväkotipäivien aikana. Myös tekemisistä, kaverisuhteista ja päivän tapahtumista halutaan lisää tietoa. Vanhemmat olivat jokseenkin tyytyväisiä saamaansa tukeen, vaikka keskustelua kaipasivatkin enemmän:

”Suoraa keskustelua epäkohdista, jotka liittyvät lapsen vaippoihin, vaatetukseen, haku- ja vientitilanteisiin. Päiväkotia vastaa pääsääntöisesti hienosti tarvitsemaamme tukeen.”

5.3.3 Yhteiset tavoitteet

Yhteisten tavoitteiden tärkeys nousi esiin vanhempien vastauksista.

Lapsen kasvatuksen koettiin helpottuvan, kun lasta kasvatetaan samoilla säännöillä, kohti samaa tavoitetta. Ristiriidoista uskottiin selvittävän puhumalla. Kumppanuusmalli edellyttää yhteisiä tavoitteita ja sopimusta siitä, mitä yritetään saavuttaa. Työntekijöillä ja vanhemmilla on erilaista, toisiaan täydentävää asiantuntemusta. Kumppanuussuhde edellyttää onnistuakseen tämän erilaisen asiantuntemuksen kunnioittavaa hyväksymistä: (Kekkonen 2012, 44.)

”Tavoitteet ovat yhteiset ja jos pieniä ristiriitoja syntyisi, uskomme, että pystyisimme keskustelemaan niistä yhteisymmärryksessä.”

Nykytilanteen kartoitus ja sen pohjalta asetetut tavoitteet tulevat esille varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa. Tavoitteiden noudattaminen sekä kotona että päiväkodissa koettiin hyvänä asiana:

”Vasu-keskustelussa kävimme läpi nykytilanteet ja tavoitteet. Noudatamme tavoitteiden tukemista kotona ja päiväkodissa (esim. itsenäinen ruokailu, tutin käyttö, pottailu).”

5.3.4 Avoimuus

Kasvatuskumppanuudessa haasteena on löytää aito kohtaava dialogi jokaisen perheen kanssa (Kanninen & Sigfrids 2012, 134).

Vastauksissa korostui se, että vanhemmat arvostavat mahdollisimman avointa keskustelua työntekijöiden kanssa. Olemalla avoin on helpompi keskustella yhteisistä kasvatustavoitteista ja periaatteista. Yhteiset tavoitteet koettiin välttämättömiksi lapsen etua tavoitellessa:

”Yhteensovitetut kasvatuseriaatteet sekä avoimuus. Koemme voivamme keskustella asioista avoimesti ja tulemme kuulluiksi. Meidän ja päiväkodin välinen sekä päiväkodin sisäinen tiedonkulku ovat tärkeitä, jotta yhteistyö toimii.”

Yhteistyön koettiin helpottuvan, kun kodin ja päiväkodin välinen tiedonkulku on toimivaa. Kuulumisten vaihto puolin ja toisin edesauttaa lapsen kasvattajia olemaan tietoisempia siitä, mitä lapsen kokemusmaailmaan kuuluu ja helpottaa tavoitteiden asetelua sekä päivittäistä kanssakäymistä lapsen kanssa:

”Avoin kommunikaatio ja kuulumisten vaihto on ensiarvoisen tärkeää toimivuuden kannalta.”

5.3.5 Roolit ja kasvatusvastuu

Roolien ja kasvatusvastuun suhteen oli vastauksissa jakautuneita mielipiteitä. Moni vanhemmista koki, että he ovat tasa-arvoisia kumppaneita päiväkodin työntekijöiden kanssa. Toisaalta taas vahvasti esillä oli myös se, että vanhemmilla on pääkasvatusvastuu omasta lapsestaan, mutta päiväkodin työntekijöiden tuki lapsen kasvatuksessa koettiin arvokkaaksi, jopa korvaamattomaksi. Osa vanhemmista koki työntekijöiden ja vanhempien roolien olevan erilaisia. Kekkonenkin (2012, 41–42) määrittelee henkilöstön vastuulle luoda edellytykset kumppanuudelle ja toteuttaa kumppanuusperusteista kasvatusyhteistyötä osana lapsen varhaiskasvatusta ja perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Vanhemmille on varattu lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu:

”Kyllä pääkasvatusvastuu täytyy olla vanhemmilla. PK:n työntekijöiden tuki kasvatukseen osallistumisessa on kyllä korvaamatonta.”

Kumppani-nimitys herätti myös arvostelua. Eräs vanhemmista koki, että molemmilla kasvatustahoilla on oma roolinsa lapsen kasvatuksessa. Työntekijöillä on tietyt velvoitteet ja eräänlainen etäisyys lapsesta, kun taas vanhemmalla ei ole irtautumisen mahdollisuutta lapsestaan ns. ”työpäivän” päätteeksi:

”Molemmilla kasvatustahoilla on oma rooli lapsen kasvatuksessa, mutta itse en tykkää ”kumppani”-nimityksestä kasvatuskeskusteluissa.”

5.3.6 Vaikuttaminen

Vanhemmat kokivat lähes yksimielisesti voivansa vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin olemalla avoin ja keskustelemalla. Avoimuuden, keskustelun ja oman aktiivisuuden koettiin olevan suurimmat vanhempien vaikuttamisen mahdollisuudet. Sekä päivittäisten keskustelujen että varhaiskasvatussuunni-

telmakeskustelujen koettiin olevat tärkeimmät väylät, joiden avulla vanhemmat pystyvät vaikuttamaan lapsensa asioihin päiväkodissa. Myös vanhempainilloista koettiin olevan hyötyä:

”Vanhempainillat, kasvat keskustelut ja avoin keskustelu asioista päivittäin on vaikuttamista ja tämä varmasti onnistuu, kun itse on aktiivinen.”

Myös opinnäytetyöni koettiin hyvänä väylänä tuoda esiin ideoita ja kehitysehdotuksia. Keskustelut työntekijöiden kanssa koettiin kuitenkin yleisimmäksi tavaksi vaikuttaa lapsen asioihin. Lapsen asioista keskustelemalla koettiin voivan saada uusia näkökulmia lapsen kasvatukseen:

”Keskustellen. Vasu on hyvä asia. Lisäksi toki tämän kaltaiset kehityskyselyt. Ideoiden ja kehitysehdotusten esille tuominen. Hoitajien kanssa keskustelut varsin hedelmällisiä ja tuoneet kotiin uusia näkökulmia ja huomioita.”

5.3.7 Vanhemmuuden huomiointi

Vanhempien vastauksista ilmeni lähes yksimielisesti, että päivähoito tukee heidän vanhemmuuttaan. Vanhempien mielestä heidän näkemyksensä huomioidaan lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa ja tuke- malla vanhempien kasvatuseriaatteita. Kolme vanhemmista koki kasvat keskustelujen avaavan vanhempien näkemyksiä lapsen kasvatukseen suhteen. Joku vanhemmista koki, että varhaiskasvatussuunnitelma keskusteluja voisi olla useamminkin:

”Vasukeskusteluissa kasvatuskäymykset tulevat esille.”

Työntekijöiden näkökulmien huomioimisen koettiin vaikuttavan vanhemmuuteen. Avoimen keskustelun kautta työntekijät ovat tuoneet esille lasten vahvuuksia ja haasteita, jotka vanhemmat ovat voineet huomioida kasvattaessaan lastaan. Kasvat keskustelujen kautta vanhemmat uskoivat heidän näkemyksiensä tulevan huomioiduksi päiväkodin arjessa. Vanhemmista osa kuitenkin tiedostaa, että päiväkodin arki saattaa olla kiireistä ja vaativaa työntekijöille. Useat vanhemmat luottavat, että asiat hoituvat:

*”Tukee siinä mielessä, että heillä varhaiskasvatuksen ammattilaisina on silmää huomata lastemme vahvuuksia/haasteita. Kun näistä voi vaan keskustella avoimesti, pystymme kehittymään vanhempi-
na ja katsomaan asioita myös muista näkökulmista.”*

5.3.8 Kumppanuuden kokeminen

Vastanneista yhtä lukuun ottamatta jokainen koki kumppanuuden päiväkodin työntekijöiden kanssa positiivisena asiana. Yksi vastaajista ei ollut vastannut kumppanuuden kokemista käsittelevään kysymykseen. Vanhemmat selvästi arvostavat päiväkodin kanssa tehtyä yhteistyötä ja kumppanuussuhdetta. Kasvatuskumppanuuden ollessa rehellistä, luontevaa ja vanhemmuuteen kannustavaa, on lapsen etu turvattu:

”Kasvatuskumppanuus on luontevaa, rehellistä ja vanhemmuutta tukevaa/kannustavaa.”

Kumppanuus koettiin suurimmilta osin tasa-arvoiseksi, eikä alemmuuden tunnetta kuvastanut vanhempien vastauksissa. Yhteiset tavoitteet, avoimuus ja molemminpuolinen kunnioitus toista kasvattavaa osapuolta kohtaan koettiin suurimmiksi kumppanuutta edistäviksi asioiksi. Myös Parikka-Nihti (2011, 40) korostaa jaettava asiantuntijuutta kasvatuskumppanuudessa. Hänen mielestään osallisuutta ja kasvatuskumppanuutta edistää kuulluksi tuleminen kokemus ja molemminpuolinen kunnioitus (Parikka-Nihti 2011, 40):

”Kumppanuus molemminpuolisena kunnioituksena, arvostuksena ja ymmärtämisenä on tärkeää. Keskustelu tärkeää, arvostelu tai vikojen etsintä vain etäännyttää ja heikentää yhteistyötä. Mielestäni minua on kuunneltu enkä ole kokenut arvostelua.”

Läheistä kumppanuuttakin koettiin työntekijöiden kanssa. Vanhemmat arvostivat sitä, että työntekijät vaikuttavat aidosti kiinnostuneilta lapsesta ja hänen kehityksestään. Vanhemmilla oli tuen tarvetta. Osa vanhemmista koki, että voisivat ottaa vinkkejä vastaan lapsen havaintojen, kasvun tai kehityksen suhteen ja osa koki keskustelun työntekijöiden kanssa olevan tarpeellinen tuen muoto:

”Läheinen. Henkilökunta vaikuttaa aidon kiinnostuneelta lapsemme kehityksestä.”

5.4 Vanhempien kokemukset kasvatuskumppanuuden kehitystarpeista

Jalongon, Fennimoren, Pattnaikin, Laverickin, Brewsterin ja Mutukun (2004) vision mukaisesti vanhempia tulisi nykyistä enemmän informoida päiväkotien toiminnasta ja saattaa heitä osallistumaan varhaiskasvatuksen arkeen (Jalongo, Fennimore, Pattnaik, Laverick, Brewster & Mutuku 2004, 146).

Yhteisiä tapahtumia perheiden ja työntekijöiden kanssa kaivattiinkin enemmän. Yhteisellä toiminnallisella tapahtumalla, esimerkiksi vanhempainillalla tai isien tai äitien aamupalalla, voitaisiin vahvistaa perheiden osallisuutta ja yhteistyötä kodin ja päiväkodin välillä. Vanhempia tulee saada osallistumaan aktiivisemmin päivähoidon toimintaan, jolloin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) periaatteen mukaisesti heidän asiantuntijuuttaan voidaan hyödyntää ja heidät saadaan kokemaan osallisuuden merkitys. Myös Niemisen ja Niemisen (2012) opinnäytetyön tuloksista käy ilmi, että osa vanhemmista kaipaa päiväkodin ja kodin välille lisää aktiviteetteja, joihin myös vanhemmat voivat osallistua. Tästä voi päätellä, että ilmiö voi olla suurempikin. On mahdollista, että päiväkodeilla ei ole aikaa tai resursseja järjestää monia toiminnallisia tapahtumia. Omahaohitajasysteemin koettiin olevan hyvä yhteistyömuoto yhden vastaajan perheen entisessä päiväkodissa ja voisi kenties toimia nykyisessäkin päiväkodissa. Myös välitöntä keskustelua kaivataan, jos jotakin epäselvää tai ihmetystä herättävää ilmenee:

”Yhteiset tapahtumat päiväkodin ja vanhempien/lasten kanssa. Välitön palaute/keskustelu jos jokin on epäselvää tai ihmetystä herättävää päiväkodin tai kodin näkökulmasta. Omahaohitaja-systeemi oli edellisessä päiväkodissa hyvä yhteistyömuoto.”

Reissuvihko koettiin myös hyväksi mahdolliseksi kehitysehdotukseksi. Reissuvihkon kautta vanhemmat saivat paremmin tietoa siitä, mitä lapsi on päiväkodissa tehnyt ja esimerkiksi kenen kanssa on leikkinyt. Vaikka reissuvihko koettiin mahdollisesti hyväksi asiaksi, tiedostettiin, että se saattaa olla myös liikaa lisätyötä tuottava idea. Vaihtoehtoiseksi ajatukseksi nousi muun muassa se, että työntekijät voisivat kirjoittaa ryhmän seinälle kuluneista päivistä jonkinlaista päiväkirjaa tai viikkokoostetta. Moni vanhemmista koki haluavansa tietää lisää asioista, joita heidän lapsensa oppii ja opettelee:

”Tietoa toki haluaisimme enemmän. Sekä tekemisistä että lapsen mielialoista, kaverisuhteista ja päivän tapahtumista. Ihanteellisin olisi reissuvihko, johon kuulumisia voisi kirjoitella. Toki reissuvihko voi tuoda liikaa lisätyötä. Jonkinlainen viikkokooste tms.?”

”Hälventämällä puolin ja toisin pelkoa/epävarmuutta siitä, että mielipiteet, neuvot, ohjeet tms. on syyttämistä tai syyttelyä.”

Vastauksissa pidettiin myös tärkeänä sitä, että puolin ja toisin tapahtuvaa pelkoa ja epävarmuutta tulisi hälventää, jotta mielipiteitä tai neuvoja ei koeta syyttelynä. Tältä osin toimivan kasvatuskumppanuuden rakentaminen voi olla vielä kesken:

”Hälventämällä puolin ja toisin pelkoa/epävarmuutta siitä, että mielipiteet, neuvot, ohjeet tms. on syyttämistä tai syyttelyä.”

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Työntekijät kokivat kasvatuskumppanuuden toteutuvan avoimissa, päivittäisissä kohtaamisissa, hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluissa, yhteisten tavoitteiden laatisemisessa lapsen parhaaksi ja rajojen asettamisessa. Myös Leino (2006, 4) totesi tutkimuksessaan, että kasvatuskumppanuus toteutuu hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskustelussa. Leinon (2006, 4) mukaan työntekijät ja vanhemmat arvostavat myös päivittäisiä kohtaamisia. Työntekijät arvostivat avointa kanssakäymistä vanhempien kanssa. Jos pulmatilanteita esiintyy, otetaan asiat puheeksi. Vahvasti esiin nousi se, että työntekijät kaipasivat vanhempia enemmän mukaan päiväkodin toimintaan. Lähes jokainen työntekijä kaipasi lisää koulutusta kasvatuskumppanuudesta. Lasten kielellisten valmiuksien ollessa vielä varhaisessa vaiheessa tai yhteisen kielen puuttuminen koettiin työssä haasteelliseksi asiaksi.

Vanhemmat toivat esille paljon asioita, jotka vaikuttavat päiväkodin ja vanhempien välisen yhteistyön toimivuuteen. Avoimuus tiedonkulussa sekä keskusteluissa, henkilökielien toimivuus ja yhteiset tavoitteet korostuivat vastauksissa. Vanhemmat löysivät useita kehitysehdotuksia yhteistyöhön työntekijöiden ja vanhempien välillä. Kehitysehdotuksissa mainittiin seuraavia asioita: lisää tapahtumia päiväkodin ja vanhempien sekä lasten kanssa, omahoitajasysteemi käyttöön, puolin ja toisin pelon tai epävarmuuden hälventämistä siitä, että erilaiset mielipiteet ovat syyttelyä, reissuvihkon käyttöönotto, päiväkirjasivujen kirjoittaminen ryhmän seinälle lasten päiväankulus-

ta ja vanhempainiltojen järjestäminen. Kolme vastanneista vanhemmista oli tyytyväisiä nykyiseen yhteistyön tyyliin, heistä yksi kuitenkin löysi myös parannusehdotuksen. Lehtipää (2007, 2) esitti myös tutkimustuloksissaan, että työntekijöiden ja vanhempien yhteistyössä ilmenneinä haasteina mainittiin keskusteluiden ja tiedotuksen puute.

Yhteisiksi teemoiksi työntekijöiden ja vanhempien vastauksissa nousivat avoimuus, lapsi keskiössä, roolit sekä kasvatusvastuu ja yhteiset tavoitteet. Lapsen etu tuli esille työntekijöiden ja vanhempien vastauksista. Yhteisvoimin työskentely lapsen parhaaksi on kasvatuskumppanuutta parhaimmillaan.

Sekä työntekijät että vanhemmat arvostivat avointa vuorovaikutusta. Päivittäisten kohtaamisten avulla mahdollistetaan kasvatuskumppanuuden areenoja, joiden avulla luodaan ja syvennetään kasvatuskumppanuuteen perustuvaa yhteistyötä päiväkodin ja kodin välille. Juuri päivittäisten keskustelujen yhteydessä sekä työntekijät että vanhemmat kokivat kasvatuskumppanuuden toteutuvan.

Rooleja ja kasvatusvastuuta käsiteltiin monissa työntekijöiden ja vanhempien vastauksissa. Ryhmän työntekijöillä vallitsevana ajatuksena oli, että kumppanuus on tasavertaista, mutta pääkasvatusvastuu on vanhemmilla. Työntekijät toivat esille, että jotkut vanhemmat saattavat antaa liiaksikin vastuuta päiväkodille eivätkä hoida omaa velvollisuuttaan lapsen asioista. Vallitseva ajatus vanhemmilla oli, että pääkasvatusvastuu on vanhemmilla, mutta työntekijöiden tuki lasten asioissa koetaan arvokkaaksi. Moni vanhemmista pohti työntekijöiden ja vanhempien erilaisia rooleja.

Osa työntekijöistä toivoi kiireettömämpää ilmapiiriä ja enemmän hetkiä kohdata vanhempia ja paneutua heidän kuulumisiinsa. Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelujen koettiin olevan väylä vaikuttaa vanhempana ja osallistaa vanhempia. Moni vanhemmista esitti kuitenkin erilaisia kehitysehdotuksia kumppanuuden ja yhteistyön parantamiseksi. Moni vanhempien kehitysehdotuksista liittyi tiedonsaantiin. Lapsen päivästä ja oppimista asioista haluttaisiin kuulla lisää. Sekä työntekijät että vanhemmat toivoivat lisää yhteisiä tapahtumia. Työntekijöiden mielestä se osallistaisi vanhempia enemmän.

7 POHDINTA

Suurimmat työmäärät jakautuivat teorian kirjoittamisen ja kyselylomakkeiden analysoinnin välille. Kyselylomakkeiden vastauksia odotellessani "vedin henkeä" ja annoin opinnäytetyön hautua mielessäni. Tänä aikana olisin ehkä voinut jo alustavasti miettiä tarkemmin, kuinka aion määritellä tuloksia ja tehdä johtopäätöksiä niistä. Olin välttynyt päällekkäiseltä työltä, jos olisin jo etukäteen pohtinut, kuinka tuon esille tulokset ja millä tavalla teen johtopäätöksiä.

Osa työntekijöistä kommentoi, että olin valinnut aika rajatun joukon tutkimukselleni ja pohti sitä, kuinka voin säilyttää tutkimukseni nimettömänä, kun työntekijöitä on ryhmässä vain neljä kappaletta. Aihetta pohtiessani tiesin jo aikatauluni olevan nopea. Aikataulun nopeudesta johtuen rajasin ryhmän hyvin pieneksi, jotta ehtisin työni ohella tehdä opinnäytetyön ja valmistua. Aiheenalintaan ja rajattuun ryhmään vaikutti myös työni luonne, jossa olen paljon yhteistyössä vanhempien ja eri yhteistyötahojen kanssa. Olen käsitellyt vastaukset nimettömästi ja mielestäni sen ei pitäisi olla ongelma, että työntekijöiden ajatuksia tulee ilmi. Kyse on kuitenkin toiminnasta, jonka avulla pyritään kehittämään kyseistä työyhteisöä. Avoimuus ja palvelun läpinäkyvyys luovat mielestäni hyvät edellytykset kehittyä kohti syvempää kasvatuskumppanuutta yhdessä vanhempien kanssa. Uskon tutkimuskohteenani olevan päiväkodin ryhmän pystyvän hyödyntämään tutkimukseni tuloksia hyvin. Tutkimustuloksista erottuu selvästi teemoja, joita sekä työntekijät ja vanhemmat arvostavat yhteistyössä ja kasvatuskumppanuudessa. Sekä työntekijöiltä että vanhemmilta on paljon kehitysehdotuksia, joita päiväkotitoimi voi ottaa huomioon toiminnassaan.

Kyselylomakkeiden vastausprosentti oli 60, mihin olen osittain tyytyväinen. Vastausprosentti olisi voinut olla suurempikin. Työntekijöiden vastaukset olivat paljon yhtenäisemmät kuin vanhempien vastaukset, mikä johtui varmasti siitä, että vanhempia vastasi lukumäärältään puolet enemmän kuin työntekijöitä. Kahdeksan vanhemman jättäessä vastaamatta sai minut väistämättä miettimään, olisiko jokin muu keino kerätä aineistoa ollut parempi tapa saada kaikki vanhemmat mukaan tutkimukseen. Kenties työntekijöiden ja vanhempien haastattelut olisivat tuottaneet lisätuloksia kyselylomakkeiden ohella. Ainakin haastatteluilla olisin päässyt syvemmälle tasolle tarkastelemaan kasvatuskumppanuuden toteutumista ryhmän sisällä. Tiukan aikataulun vuoksi en kuitenkaan tarttunut ajatukseen, vaikka se kävikin mielessä kyselylomakkeita laa-

tiessani ja miettiessäni tulevaa vastausprosenttia. Tutkimusaineisto oli mielestäni kattava tutkimukseen vastanneiden työntekijöiden ja vanhempien osalta. Erityisesti työntekijöiden vastaukset olivat kasvatuskumppanuuden linjojen mukaisia ja niistä oli helppoa ammentaa tutkimustuloksia. Vanhempien vastauksista oli paikoittain vaikeampaa määrittellä tutkimustuloksia. Tulosten määrittelyn vaikeus johtui varmaankin siitä, että vanhempien kanssa koin, etten voinut käyttää ammattisanastoa niin vapaasti kuin työntekijöiden kanssa. Kasvatuskumppanuuden käsitteiden ja teemojen yksinkertaistaminen yhteistyön käsitteeksi saattoi aiheuttaa jonkin verran epäluotettavuuttakin tutkimustulosten suhteen, vaikka koen onnistuneeni hyvin tutkimusaineiston keräämisen suhteen.

Pohdin, oliko hyvä asia tehdä työntekijöille ja vanhemmille erilaiset kysymykset. Uskon kuitenkin valinneeni oikean tien näin tehdessäni. Ajatukseni oli asettaa kysymykset, joita vanhemmat ymmärtävät, jättämällä pois suurimman osan ammattisanastosta, jota taas työntekijöiden kanssa pystyin käyttämään. Tästä huolimatta kuulin suullista palautetta parilta vanhemmalta, jotka kertoivat kysymysten olleen vaikeita. Kyselylomakkeiden vastausprosentti on saattanut kärsiä sen vuoksi, että osa vanhemmista koki kysymysten olevan liian vaikeita ymmärtää. Ottaen huomioon tiukan aikataulun, joka minulla on ollut opinnäytetyötä tehdessäni, olen kuitenkin mielestäni onnistunut kokoamaan hyvän paketin kasvatuskumppanuuden toteutumisesta rajatussa joukossa.

Teemoittelu analyysimenetelmänä etenee teemojen muodostamisesta ja ryhmittelystä niiden yksityiskohtaisempaan tarkasteluun. Koen teemoittelun olleen oikea analysointi menetelmä keräämälleni aineistolle. Yhtenäisiä teemoja löytyi työntekijöiden ja vanhempien vastauksista. Tällä tavoin sain selville, mitä yhtenäisiä tekijöitä kasvatuskumppanuudessa työntekijät ja vanhemmat arvostavat tai kokevat olevan kehittämisen tarpeessa. Yhtenäisten teemojen ja yksittäisten kehitysehdotusten perusteella minun on helppo koota tietopaketti päiväkodille, jolle opinnäytetyöni tein. Esille nousseista teemoista päätellen työntekijät ja vanhemmat arvostavat avointa yhteistyötä yhteisillä tavoitteilla niin, että työntekijöillä ja vanhemmilla ovat omat roolinsa kasvatuskumppanuuden avainasemassa olevan lapsen kasvatuksessa pyrkimyksenä lapsen etu. Yleisesti ottaen kasvatuskumppanuus koetaan ideaalisti tasavertaisena työntekijöiden ja vanhempien välillä. Joukossa on kuitenkin henkilöitä, jotka kokevat tarpeellisenä määrittellä eri tahojen vastuut ja roolit lapsen kasvatuksessa. Työntekijöiden ollessa

vastuussa lapsesta hoitopäivän aikana ei muuta sitä, että vanhemmat ovat lapsesta pääkasvatusvastuussa.

Opinnäytetyön aiheen vahvistettuani odotin saavani paljon selville siitä, mitä on tehdä tutkimus. Aihe kiinnosti minua paljon, vaikka en siitä tiennytkään etukäteen kovin paljoa. Teoriakirjoja kootessani ja aiheeseen tutustuessani koin aiheen edelleen mielenkiintoiseksi. Teorian kirjoittaminen ei välttämättä ollut vahvin ominaisuuteni. Olen oppinut paljon tutkimustyöstä. Olen saanut kokemusta kyselylomakkeiden laadinnasta, neuvotteluista yhteistyötahon kanssa, tulosten analysoinnista ja itse kirjoittamisprosessista. Kaikkia näitä ominaisuuksia voin hyödyntää nykyisessä työssäni, joten olen hyvin tyytyväinen koko opinnäytetyöprosessiin. Tutkimuksen teko on hyödyttänyt kehittymistäni ammatillisesti ja auttanut minua määrittelemään sitä, mitä sosionomilta odotetaan tai mitä on tarpeen osata, jos joskus työskentelen päiväkodissa lastentarhanopettajana.

Jatkotutkimusaiheena voisi tutkia kuinka kasvatuskumppanuus koetaan yleisesti päiväkotien työntekijöiden keskuudessa jollakin tietyllä alueella. Vaikkei tässä opinnäytetyössä tullutkaan ilmi negatiivissävyytteisiä tunteita kasvatuskumppanuuden suhteen, olen huomannut muissa asiayhteyksissä, että kumppanuus-sanaa saatetaan vieroksua erityisesti työntekijöiden keskuudessa. Jotkut kokevat asiallisena pitää ammattilais-asiakas-suhteen kumppanuussuhteen sijasta. Tässä opinnäytetyössä ilmeni, että lähes kaikki työntekijät haluaisivat lisää koulutusta kasvatuskumppanuudesta, vaikka vastauksista voi päätellä, että työntekijät toimivatkin kasvatuskumppanuuden tavoitteiden mukaisesti. Olisi mielenkiintoista selvittää, miten kasvatuskumppanuus koetaan esimerkiksi jonkun tietyn kaupungin kaikissa päiväkodeissa. Jos tutkimuksia olisi monesta eri kaupungista eri alueilta, voitaisiin selvittää, kuinka kasvatuskumppanuus koetaan kansallisesti. Olisi myös mielenkiintoista tutkia, kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu esi- ja perusopetuksessa.

LÄHTEET

Alasuutari, M. 2010. Suunniteltu lapsuus - keskustelut lapsen varhaiskasvatuksesta päivähoitossa. Tampere: Vastapaino.

Armanto, A. & Koistinen, P. 2007. Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi.

Dialoginen asiakastyö. Päivitetty: 10.3.2011. Kehitysvamma-alan verkkopalvelu. Saatavissa: <http://verneri.net/yleis/kehitysvamma-alamattina/tyomenetelmia/dialoginen-asiakastyo.html> [Viitattu 26.11.2012].

Dialogisuuden muodostaminen ammattilaisen ja perheen välillä. Kasvun kumppanit. Lasten hyvinvointia vahvistamassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Internetsivut. Saatavissa: http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/dialogisuus_ammattilaisen_ja_perheen_valilla. [Viitattu 26.11.2012].

Jalongo, M., Fennimore, B., Pattnaik, J., Laverick, M., Brewster, J. & Mutuku, M. 2004. Blended perspectives: a global vision for high-quality Early Childhood Education. *Early Childhood education Journal* 32 (3), 143-155.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2011. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kanninen, K & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin. Juva: Bookwell Oy.

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2011. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena - Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoiton diskursiivisilla näyttämöillä. Tampere: Tampereen Yliopistopai-

no Oy. Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7ca705d5-e5be-415f-b70b-4b862c8e707f> [Viitattu 9.1.2013].

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Lehtipää, R. 2007. Päivähoidon ja vanhempien kasvatuskumppanuus pikkulapsiperheiden arjessa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/18430/URN_NBN_fi_jyu-200804101329.pdf?sequence=1 [Viitattu 23.4.2013].

Leino, A. 2006. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa - vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakusteluista. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto. Saatavissa: <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kay/sovel/pg/leino/kasvatus.pdf> [Viitattu: 23.4.2013].

Nieminen, O. & Nieminen, S. 2012 Opinnäytetyö: Kasvatuskumppanuuden toteutuminen. Opinnäytetyö. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Saatavissa: http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/44270/Nieminen_Outi%20ja%20Nieminen_Sampo.pdf?sequence=1 [Viitattu 18.2.2013].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Teemoittelu. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston Internetsivu. Saatavissa: http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html [Viitattu: 17.1.2013].

Teemoittelu. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/teemoittelu> [Viitattu 17.1.2013].

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Stakes. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus kirjapaino Oy.

Hyvät varhaiskasvattajat

Opiskelen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sosionomiksi (AMK) ja olen teke-
mässä opinnäytetyötä x päiväkodille. Aiheenani on kasvatuskumppanuuden toteutu-
minen x päiväkodin 0-3-vuotiaiden ryhmässä sekä vanhempien että työntekijöiden nä-
kökulmasta. Käsittelen myös opinnäytetyössäni kasvatuskumppanuuteen liittyviä kehi-
tyskehdotuksia kyseisessä ryhmässä. Haluaisin saada tietoa siitä, miten kasvatuskump-
panuus mielestänne toteutuu ja miten sitä voitaisiin edelleen kehittää x päiväkodissa.

Tutkimuksen tuloksia käytetään vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen
x päiväkodissa. Vastaamalla kyselylomakkeeseen autatte kehittämään x päiväkodin
toimintaa, jotta se vastaisi entistäkin paremmin vanhempien ja heidän lastensa tarpei-
siin. Tästä syystä vastauksenne ovat erittäin tärkeitä. Vastaukset käsittelen luottamuk-
sellisesti ja nimettömästi, käyttäen niitä ainoastaan opinnäytetyöni aineistona.

Toivon teidän palauttavan kyselylomakkeen päiväkodin johtajalle 21.2.2013 mennes-
sä, toimittamissani kirjekuorissa. Vastaan mielelläni tutkimusta ja kyselylomaketta
koskeviin kysymyksiinne.

Yhteistyöterveisin,

Emerik Montonen

Liite 2

Hyvät lasten vanhemmat

Opiskelen Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa sosionomiksi (AMK) ja olen teke-
mässä opinnäytetyötä x päiväkodille. Aiheenani on kasvatuskumppanuuden toteutu-
minen x päiväkodin 0-3-vuotiaiden ryhmässä sekä vanhempien että työntekijöiden nä-
kökulmasta. Käsittelen myös opinnäytetyössäni kasvatuskumppanuuteen liittyviä kehi-
tysehdotuksia kyseisessä ryhmässä. Haluaisin saada tietoa siitä, miten kasvatuskump-
panuus/yhteistyö mielestänne toteutuu ja miten sitä voitaisiin edelleen kehittää x päi-
väkodissa.

Tutkimuksen tuloksia käytetään vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen
x päiväkodissa. Vastaamalla kyselylomakkeeseen autatte kehittämään x päiväkodin
toimintaa, jotta se vastaisi entistäkin paremmin teidän ja lapsenne tarpeisiin. Tästä
syystä vastauksenne ovat erittäin tärkeitä. Vastaukset käsittelen luottamuksellisesti ja
nimettömästi, niin että vastaajia ei voi missään vaiheessa tunnistaa.

Toivon teidän palauttavan kyselylomakkeen päiväkodin henkilökunnalle 21.2.2013
mennessä toimittamissani kirjekuorissa. Vastaan mielelläni tutkimusta ja kyselyloma-
ketta koskeviin kysymyksiinne.

Yhteistyöterveisin,

Emerik Montonen

Kyselylomake työntekijöille

Vastaathan alla oleviin kysymyksiin. Tarvittaessa voit jatkaa paperin toiselle puolelle. Muistathan kuitenkin merkitä kyseisen kysymyksen numeron vastauksen alkuun.

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on edistää päivähoidon ja kodin välistä vuorovaikutusta. Kasvatuskumppanuudessa korostetaan vanhempien oman lapsen tuntemusta. Kumppanuudella tarkoitetaan myös vanhempien aikaisempaa laajempaa osallistumista ja osallisuutta lapsensa varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatussuunnitelmien tekemiseen ja arviointiin. (Kekkonen 2012.)

1. Mitä kasvatuskumppanuus mielestäsi on?

---

2. Miten kasvatuskumppanuus näkyy päiväkodin arjessa?

---

3. Mitkä seikat mielestäsi vaikuttavat kasvatuskumppanuuden onnistumiseen?

---

4. Miten kasvatuskumppanuus on mielestäsi onnistunut omassa työssäsi vanhempien kanssa?

---

5. Missä asioissa kasvatuskumppanuus toteutuu ryhmässäsi?

---

6. Missä asioissa ryhmäsi kasvatuskumppanuutta tulisi kehittää?

---

7. Kuullaanko lasta ja hänen mielipiteitään päiväkodin ja vanhempien välisessä kasvatuskumppanuudessa? Miten?

---

8. Minkälaisia haasteita ja tarpeita perheillä mielestäsi on? Pystytäänkö niihin vastamaan, miten?

---

9. Miten haluaisit kehittää kasvatuskumppanuutta työssäsi?

Kiitos!

Kyselylomake vanhemmille

Vastatathan alla oleviin kysymyksiin. Tarvittaessa voitte jatkaa paperin toiselle puolelle. Muistatthän kuitenkin merkitä kyseisen kysymyksen numeron vastauksen alkuun.

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on edistää päivähoidon ja kodin välistä vuorovaikutusta. Kasvatuskumppanuudessa korostetaan vanhempien oman lapsen tuntemusta. Kumppanuudella tarkoitetaan myös vanhempien aikaisempaa laajempaa osallistumista ja osallisuutta lapsensa varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatussuunnitelmien tekemiseen ja arviointiin. (Kekkonen 2012.)

1. Mitkä asiat vaikuttavat teidän ja päiväkodin välisen yhteistyön toimivuuteen?

---

2. Miten yhteistyötä päiväkodin kanssa voitaisiin parantaa?

---

3. Koetteko olevanne samanarvoisia kumppaneita päiväkodin työntekijöiden kanssa lapsenne kasvatuksessa? Miten se näkyy?

---

4. Saatteko mielestänne tarpeeksi tietoa lapsenne hoitopäivistä? Mistä haluaisitte enemmän tietoa?

---

5. Miten päivähoidossa huomioidaan teidän näkemyksenne lapsenne kasvatukseen liittyvissä asioissa? Miten näkemyksenne voitaisiin huomioida vielä paremmin?

---

6. Onko päivähoidolla ja teillä yhteiset tavoitteet lapsenne kasvatuksesta? Miten se näkyy?

---

7. Millä tavoin voitte vanhempana vaikuttaa lapsenne hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin päiväkodissa?

---

8. Tukeeko päivähoito vanhemmuuttanne?

---

9. Minkälaista tukea koette tarvitsevanne lapsenne kasvatusta koskevissa asioissa päiväkodin henkilökunnalta? Vastaako päiväkotitöihin näihin tarpeisiin? Jos ei vastaa, millaista tukea toivoisitte saavanne?

---

10. Kokeeko lapsenne, että hänen tarpeensa otetaan huomioon päiväkodissa riittävästi? (Oma näkemysenne lapsesi kertomasta)

---

11. Minkälaisena asiana koette kumppanuuden päiväkodin työntekijöiden kanssa?

Kiitos!

Liite 5

Alle olen koonnut sekä työntekijöiden että vanhempien käyttämättömät sitaatit teemoittain tutkimustulosten mukaisesti.

Työntekijöiden käyttämättömät sitaatit:

Lapsi keskiössä:

"Kasvatuskumppanuus on sitä, että lasta kuullaan ja kunnioitetaan."

"Lapsiin tutustutaan ja opitaan tulkitsemaan lapsen tarpeita ja mielialoja, vaikkei lapsi vielä puhuisi."

"Kyseessä ovat alle 3v lapset, mutta kun tuntee lapsen tavan kommunikoida (ilmeet, eleet, puheen), aikuisella on herkkyyttä huomata lapsi."

"Tiedetään lapselle tärkeät asiat, rutiinit, tavat, joilla kotona toimitaan, tunnetaan lapsi."

"Jokaiselle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma ja sitä tarkistetaan kerran toimintakaudessa ja tarvittaessa useammin."

"Asetetaan rajat ja ollaan määrätietoisia, mutta samalla myös lämpimiä, ystävällisiä lapsille."

Roolit ja kasvatusvastuu:

"Ollaan tasavertaisia, mutta kuitenkin niin että vanhempi tuntee lapsensa parhaiten."

"Vanhempien on kuitenkin tiedostettava, että he ovat lapsen vanhempia, joilla on pääkasvatusvastuu. Ja varhaiskasvattaja tarjoaa ammatillista näkemystä kasvatukseen ja tukee toimillaan vanhemman ja lapsen välistä suhdetta."

Yhteiset tavoitteet:

"Työntekijöiden tulee olla johdonmukaisia ja puhaltaa yhteen hiileen kasvatustavoissa."

Yhteistyö:

"Varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa."

"Tuemme ja autamme, ohjaamme eteenpäin tarvittaessa saamaan apua."

"Se että henkilökunta/vanhemmat ovat helposti lähestyttäviä toisilleen."

"Mielestäni joidenkin perheiden kohdalla yhteistyö toimii hyvin, ja luottamus pelaa molemminpuolin. Haasteita aiheuttavat perheet, jotka eivät arvosta päiväkodin työntekijöiden ammattitaitoa, eivätkä ota ns. kasvatusvastuuta omista lapsistaan."

Kuuleminen:

"Keskustellen, perheitä kuunnellen, pohdiskellen mitä voisi tehdä."

Työntekijöiden kokemukset kehitystarpeista

"Yksi aikuinen ryhmästä siirtyisi lasten mukana."

"Henkilökunta päiväkodin osastoilla ei saisi mielestäni vaihtua kovin useasti."

"Työnohjaus."

Vanhempien käyttämättömät sitaatit teemoittain

Lapsi keskiössä:

"Luotettavat, hyvät välit hoitajien kanssa. Rehellisyys. Pääasia on lapsi."

Tiedonsaanti ja kuuleminen:

"Saamme. Lyhyt info lasta poishakiessa hyvä ja tarpeellinen. Kattavampi vasu-keskustelu 2x vuosi."

Vaikuttaminen:

”Olemalla itse avoin, tuomalla esiin uusia opittuja taitoja tai kasvun tämänhetkisiä psyykkisiä ja sosiaalisia tapahtumia. esim. pimeään pelkoa kotona, vierastaa... osaa rakentaa pieniä legoja.”

Vanhemmuuden huomiointi:

”Kasvatuskeskustelut avaavat vanhempien näkemyksiä ja tulee siten huomioiduksi toivottavasti myös päiväkodin kiireisessä arjessa.”

Kehitystarpeet:

”Paras vaihtoehto reissuvihko: Paremmiin tietoa mitä on tehty, miten lapsi on voinut, kenen kanssa leikkinyt yms. ”päiväkirjasivut” ryhmän seinällä kuluneista päivistä yleisellä tasolla.”

”Ehkä jonkinlainen toiminnallinen tapahtuma (esim. vanhempainilta) voisi vahvistaa yhteistyötä/osallisuutta jollain tavoin.”